

Szerkesztőség, kiadó-
nivalat és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baren
1. Pcp. — Brauns-utca 10.

Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 944
Nyomda 870
Haber osztály 450
Zs. N. Sz. 530

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Lejár
1071
2211
Hermann Goldschmidt ur
W. árk
I. Wolfzeile 11

Jugosláviában
Egy hónapra --- 20 dina,
Egy szám --- 1 dina.

V. évfolyam, 176. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 17

1922. augusztus 11. Péntek

Poincaré Londonban

Lloyd George ur meghívta Poincaré urat Londonba, hogy próbáljanak megegyezni a német kérdésben. Poincaré ur elfogadta a meghívást, de mielőtt elutazott volna, lázas deklarációt elintéztett egy-két aktát. Az egyik akta ultimátum Németországnak: a német kormány jelentse ki, hogy a benyújtott jóvátételi számlát, amely kétmillió fontból szól, amely augusztus tizenötödikén esedékes, feltétlenül kifizeti. A másik akta a retorziós intézkedések megfogalmazása volt, mert augusztus ötödiki déli tizenkét óráig Németország nem jelentette ki, hogy fizet, ellenkezőleg, azt mondta, hogy nem képes fizetni. Ezek a retorziós intézkedések öt súlyos pontot tartalmaznak s ha szabad a kifejezést használni, a francia nacionalisták böszvívusa. Franciaország, amely esetről-esetre bevonulással és az úgynevezett háborús szankciókkal fenyegetett, egyelőre ezeket a szankciókat nem alkalmazta, ellenben papírrongyá nyilvánított egész sereg német francia egyezséget és a német állampolgárok magántulajdonát kivonla a szent és sérthetetlen fogalomköréből. A retorziós intézkedések alapján a francia állam német magánosok javaira tette rá a kezét és Elzász Lotharingiából egyelőre gazdag németet utasított ki, akiknek minden vagyonát a francia kincstár javára elkobozták. Ezek voltak azok az akták, amiket Poincaré ur lázas mohósággal elintéztett, még mielőtt Havréban hajóra ált volna, hogy átérkezzen londoni kártársához, mr. Lloyd Georgehoz, akivel a német problémát volt megbeszélendő.

Poincaré ur sejtette, hogy odaát Londonban, az úgynevezett londoni konferencián más véleményen találhat lenni az érkezők, mint ő, ezért sietett annyira azokkal az aktákkal. Mielőtt Lloyd Georgeval és Schanzer olasz külügyminiszterrel és Theunis belga külügyrel az ügyet barátságosan megbeszélte volna, barátságosan módon elintézte a maga részéről az egész problémát. Ez a barátságosan megbeszélte Németország felé, de Anglia, Belgium és Olaszország felé is barátságosan tény. Ha Lloyd George nem diplomata volna, ha Schanzer és Theunis nem politikusok volnának, ha a konferenciára meghívott pénzemberek nem a pénz biggadt képviselői volnának, azt kellett volna mondaniok, amikor Poincaré ur vonata megérkezett, pardon, minthogy úgy látjuk, hogy uraságod a maga szakállára már mindent elintézt, ennek a konferenciának semmi értelme. De Lloyd George is, Schanzer, Theunis és a londoni konferencia többi megjelentje is, lenyelte Poincaré ur görömböcséjét és ahelyett, hogy összekapokolt volna még mielőtt leültek, körülvették a zöldasztalt és tanácskozni kezdtek. Lloyd George arra gondolt és ezt hangosaa tette, hogy Poincaré magánkeletét nem veszi számiba, hiszen Németországgal szemben nem Franciaországgal egyedül nyerte meg a háborút. És Németországnak is nemcsak Franciaországgal szemben vannak kötelezettségei, de Angliával, Olaszországgal, Belgiummal és Amerikával szemben is. Franciaországnak nincs joga ahhoz, hogy Németországot egymagának sajátítsa ki, sem akkor, ha jóvátételt követel, sem akkor, ha háborúval fenyeget. Lloyd George kimu-

tatta, hogy Franciaország hármaschét-milliárd dollár háborús veszteségét az angol veszteség jóval felülmulja, mert Angliának negyvenkilencmilliárd dollárja ment rá a nagy vérontásra. Ha tehát Anglia engedékeny, Franciaország se lehet hajthatatlan.

Igen természetes, hogy így ez a londoni konferencia összejövetelével kezdődött. Ma a helyzetet igen komolyan mondják, Poincaré és Lloyd George között rendkívül mélyrehatóak az ellentétek. A belgák meg az olaszok Anglia álláspontján vannak, Poincaré a londoni tanácskozáson még szigorúbban mutatkozott, mint odahaza Párisban, ahol az ultimátumot és az öt retorziós pontot megfogalmazta — azt követelte, hogy Németország felett gyakoroljanak a szövetségesek intenzív ellenőrzést, ellenőrizték az üzemeiket, vegyék át a vambvételket, foglalják le a bányákat, szállják meg a Ruhr-medencét, vagyis helyezték Németországot idegen gyámság alá. Lloyd George, aki impulzív ember, hevesen visszautasította a francia követeléseket. Diplomata társai a Lloyd-georgei impulzus hatása alatt egyszerre Poincaré ellen fordultak. A szakértők többsége is a

francia rendszabályok ellen foglaltak állást, mondván, ha keresztül akarják vinni őket, az egész német gazdasági élet alapjaiban rendül meg. Az ellentét tehát megvan. Lloyd George és Poincaré a zöldasztalnál farkasszemet néz egymással. Megint francia-angol viszályról beszélnek. Megint a szakítást emlegetik. Páris újra ideges és izgulékony. Bárhiszen idegességre és izgulékonyásra semmi ok, mert akármilyen lobbanékony természet Lloyd George, ő is lehiggad. Ahogy ismerjük, az ő tárgyalási metodusai rendszerint visszavonulással és kompromisszummal végződnek. Lloyd George villama csak dörögni szokott, de ha le kell esapni, mindig meggondolja magát. Ahogy Genuában és Hágában behódolt Poincaré szívósabb és makacsabb egyéniségének, be fog hódolni Londonban is. Adnak Németországnak valami tessék-lássék engedményt és Poincaré újabb győzelemmel tér haza Párisba. Ha nem így lenne, örömet vallanánk be, hogy tévedtünk, mert ez a tévedés vereséget jelentene ugyan Franciaországnak, de győzelmet Európa konszolidációs gondolata számára.

Kritikus fázisba jutott a londoni konferencia

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, augusztus 10. A konferencia kritikus fázisba jutott, Poincaré és Lloyd George között az ellentét egyre nagyobb. Londoni diplomáciai körök azon fáradoznak, hogy a konferencia meghívulását megakadályozzák, ami egyértelmű volna az Anglia és Franciaország közti szakítással is.

Mélyreható ellentétek

Páris, augusztus 10. A Havasügynökség Londonból kelt jelentése szerint a konferencia tegnap délelőtti találkozásán Poincaré, Lloyd George és Theunis között rendkívül mélyreható ellentétek merültek fel. Hír szerint Lloyd George a francia javaslatokból a következőket fogadja el:

1. A jóvátételi bizottság azt a javaslatát, hogy a Németországba befolyó idegen valuták, vagy a kiviteli jövedelmek 26 százalékát lefoglalja.
 2. A mintegy háromszázmillió aranymárkára becsült vámjövedelmek lefoglalása.
 3. A Ruhr-vidéki bányaművek és a Rajna balparti állami erdők lefoglalását.
- A többi rendszabály az angolok szívós ellenzésébe ütközött. A szövetséges bizottság munkáját még nem fejezte be és így a délután folyamán folytatta ülését.

Nincs remény a megegyezésre

A Reuter jelentése szerint a konferencia tegnapi ülésén történt megállapodásokról még semmi hír nem szivárgott ki és az uralkodó felfogás szerint bizonyos körök reménye dacára a helyzet nagyon kedvezőtlen. A két nagy hatalom között nincs remény megegyezésre, aminek csak a németek fogják hasznát látni.

A londoni konferencia a mai nap folyamán teljes ülést nem tartott. Egész délelőtti a szakértők üléseket és Poincaré javaslatát vizsgálták felül. Az esti órákban hiadott hivatalos kommuniké szerint a szakértők egységes véleménye abban állapodott meg, hogy Poincaré az általa javasolt rendszabályokat a jó-

vátételi kötelezettségekkel szemben Németországtól egy aránylag csekély összegnek 3-400 millió aranymárkának behajtása céljából akarja életbe léptetni.

Ezek a rendszabályok nem állanak arányban az étek nagyságával. Az angolok a leghatározottabban kifogásolják ezeket az intézkedéseket, mert megakadályoznák az egész német gazdasági életet.

A szakértők végső következtetése szerint tehát

Poincaré javaslatai keresztülvihetetlenek.

A szakértői bizottság tegnap szerkesztett jelentését ma fogják végleges elbírálás céljából az érkezők elé terjeszteni. Az eddigi körülményből ítélve Lloyd George valószínűleg ellenjavaslatot tesz, amely a francia állásponttól igen távol fog állni. E javaslat szerint Németország ideiglenesen moratóriumot fog kapni, utána pedig egy újabb értekezletet hívnak össze a kérdés végleges rendezésére.

Lloyd George kitar

Lloyd George magánútkára több angol hírlapíró előtt kijelentette, hogy Lloyd George szilárdan el van tüköve Poincaré programjának visszautasítására. Franciaország és Anglia népének hangulata merőben ellentétes egymással. Az angol sajtó szerint a konferencia kritikus fázisba jutott. Poincaré és Lloyd George között az ellentét egyre nagyobb.

Londoni diplomáciai körök azon fáradoznak, hogy a konferencia meghívulását megakadályozzák, ami egyértelmű volna az

Anglia és Franciaország közti szakítással.

Olaszország a németek mellett

Az olasz sajtó általában kedvezően fogadja Schanzernek Londonban tett kijelentéseit. Az olasz külügyminiszter nyilatkozatában az egységes angol-olasz álláspont végleges kifejtését látja. Az olasz közvélemény szerint Németországot nem szabad olyan helyzetbe

juttatni, hogy képtelen legyen megfelelni kötelezettségeinek.

A francia lapok viszont a londoni krízissel foglalkozva megállapítják, hogy ez a helyzet annak köszönhető, hogy folyton halasztják a döntéseket, amelyek már rég meg kellett volna hozni.

A „Gaulois” azt írja, hogy Franciaország és a francia parlament nem fogja tűrni, hogy Poincaré által megállapított elveket feláldozzák.

A „Homme Libre” megállapítja, hogy Poincarénak kötött mandátuma van, amelyről nem szabad eltérnie.

A francia megyei kögyűlések bizalmat szavaztak Poincarénak Franciaország érdekeinek védelmében kifejtett politikájáért.

Franciaország visszavonul?

Ugyilászik azonban, hogy Franciaország mégsem mer nyíltan szembe-ellenkezni szövetségeseivel. Erre vall az a strasburgi jelentés, amely szerint a németek kiutasítására hozott itéleteket további intézkedésig fel kellett függeszteni. A kiutasításoknak tegnap este kellett volna megkezdődniük.

Mayer Ebner a miniszterelnöknél

Tárgyalások a nyelvkérdésről. Anket és Bukarestben

— Az Uj Kelet bukaresti tudósítójától —

Kimpolungban, Jakobeniben és Dorna-Vatrán a Palesztina-mandátum ratifikálását a szidóság nagy népgyűléseken ünnepelte meg. A bukovinai cionista szervezet elnöke, dr. Mayer Ebner, dr. Markus Krämer kíséretében résztvevő ezeken a mitingeken. Dr. Mayer Ebner augusztus hetedikén volt Dorna-Vatrán, ahol Jonel Bratianu miniszterelnök nyaral. A miniszterelnök egy órai audiencián fogadta a cionista párt elnökét. Ezen az audiencián részletesen megbeszéltek a cionizmus nagyszerű eredményeit és tárgyaltak a nyelvrendeletéről is. Dr. Mayer Ebner megvilágította a nyelvrendelet kérdését minden oldalról és azt javasolta, hogy anketot hívjának össze Bukarestben, amelyen résztvonnának az összes érdekelt körök és a nem-román népesség képviselői is. A romanizálást ugyanis lépésről-lépésre és mindenesetre a lakosság közreműködésével lehet végrehajtani. A gyors romanizálás abból a lakosságból, amelynek csaknem száz percentje olvas és ír, nyolcvan percentet súlyos helyzetbe hoz. A kormánynak türelemmel kell lennie akkor a romanizálást eredményesen végre lehet hajtani.

Bratianu miniszterelnök véleménye az volt, hogy a kormánynak határozott vonalon kell haladnia, de belátta, hogy az átalakulásnak bizonyos fejlődési utat kell megtennie. Önállóan, a kormány többi tagja meghallgatása nélkül nem mondhat végleges véleményt, de az anket gondolata szerint olyan, hogy az megvalósítható. A beszélgetések sok érdekes részlete volt.

A miniszterelnök jól volt informálva a nyelvkérdésről, mindamellett igen hasznosnak mutatkozott, hogy a nem-román lakosság egyik részének ilyen reprezentánsa is megvilágította a kérdést és ezzel világosan megmutatta a szidóságnak állásfoglalását. Ezek után egy reménnyel több van arra, hogy a nyelvkérdést a lakosság minden rétegének érdekei szerint fogják elintézni.

A moszkvai nagy per hiteles leírása

Gyilkossággal, kémkedéssel és árulással vádolnak forradalmárokat Rifinc nemzet védi a vádlottakat

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, aug. 4.

Az európai sajtó nem ismeri a világhíres nagy per részleteit. A vádlottak névsorát és életrajzát is csak az Uj Kelet közölte. A külügyi hivatalok természetesen kapnak jelentést a per lefolyásáról, de a nemzetközi diplomácia ragaszkodik a hagyományos titoktartáshoz és nem informálja a közvéleményt. Az alábbi leírás hiteles, bár nem hivatalos jellegű. Az információ került úton jutott el a külügyi hivatal információosztályához. Az írója sem hivatalos diplomata, hanem orosz ember, rendületlen híve a mai orosz kormányzatnak, ami megbízhatóságát hitelesre bélyegzi. A jelentés első része a per tárgyalásait és kiállításait ismerteti. Második részében ismerteti fogja a tárgyalást.

A per jelentősége. Mikor még csak a vizsgálókat fejt, már akkor tudta a moszkvai kormány, hogy olyan pert indít, amely jelentőségében messze felülmúlja még a Dreyfuss-per is, mert ez már első fázisában is internacionális karsktert öltött. Az első politikai per az, amely az egész világ-proletáriátus figyelmét magára vonta. Az első abban is, hogy sorompóba szőlította Oroszországot, Európa és Amerika munkássajtóját és csatasorba állította mind a három internacionálét. Aztán

a jogszolgáltatás történetében az egész világon ez az első eset, hogy idegen nemzetek képviselői védőként olyan perben szerepelhettek, amelyet valamely nemzet azért indított meg, hogy kormányzati rendjét a felborító törekvésekkel szemben megvédhesse.

Németország, Franciaország, Anglia, Olaszország, Magyarország, Spanyolország, Csehszlovákia, Lengyelország és Bulgária munkásszervezetei megbízottakat küldtek a tárgyaláshoz; nem csoda, hogy a per keretei is éppen olyan grandiózusak, mint a szemirozása. Különös jelentősége abban is kifejezésre jutott, hogy nem a törvényszéken, hanem az „Ipari Szervezetek palotájában” tartják meg a tárgyalásokat.

A történelmi színhely. Miklós cár idejében a moszkvai „dvorianok” bírták a palotát. Közönséges polgár-embernek nem nyíltak meg a díszpompájú csarnokok. Monumentális termeiben az arisztokrácia szórakozott. Itt tartotta báliit és egyéb eseményeit. Bútermeiben dőzsöltek és a játékszobákban óriási vagyonekat vesztettek.

A „Blagorodnie Szobranje” (igy hírták azelőtt a palotát) konokul az exkluzivitásához ragaszkodott — egészen a forradalom idejéig. Ekkor aztán lement róla a nagy dicsőség. A forradalom a munkások kezébe adta a gyönyörű palotát és azóta minden megváltozott. A galériák muzeumokká varázsolták át, a bútermek könyvtárakká és a játékszobák olvasó- és dolgozószobákká. Minden helyiségben másmás kulturizmény tevékenykedik. A nagy márvány csarnokban monstre-mitingeket, tudományos előadásokat és kiválóan fontos ügyekben népgyűléseket is tartanak.

A szocial-revolucionisták perét a márványcsarnokban tárgyalja a forradalmi törvényszék.

A dekoráció. A terem északi oldalán áll a bírói emelvény. Az emelvény mögött piros posztóval vonták be a falat. A fal közepén vörös zászló. A zászló közepén izmos mun-

kás-alak. A zászló alsó szélén ez a felírás:

„A proletárbiroság megvédi a forradalmat.”

Az emelvény közepén áll a bíróság asztala; balról a vád és jobbról a védelem helyezkedett el. A két hosszú asztal közelében apró asztalok mellett az orosz és külföldi gyorsírók dolgoznak. Az előtérben a hites tolmács ül. Minden asztalra vörös drapéria. Az emelvény alatt hosszú asztalok mellett a sajtó figyeli és jegyzi a tárgyalást. Több, mint száz lap tudósító van a teremben, a felső külföldi.

Az őrség. A munkáspalota környezete olyan, mint egy hadiszállás. Az utcák torkolata előtt egy osztály lovasság áll mozdulatlanul. A szomszédos utcákban lovas-patrullok számuldoznak föl-alá. A kapu előtt fegyveres őrség. Ott termen kell keresztül menni, smig a tárgyalóteremhez juthat el az ember. Minden ajtó előtt szurony állítja meg a belépőt. Rossz dolga van annak, akinek a belépő-jegyét gyanúsítják. Az igazolási inkvizíció bent a teremben is folytatódik. Itt is katonák és komiszáriusok ügyelnek.

A bűnperről kiállítás is rendeztek. A kommuniszapári széleskörű tevékenységet fejtett ki abból a célból, hogy az „Sz. R.”-ek működéséről tájékoztassa a tömegeket. Sajtóagítációval kezdte és azzal végezte, hogy a palota egyik oldaltermében különös kiállítás rendezett. Ami a perre tartozik, mindent összehordott és jól exponáló elrendezésben kiállított. Ez a terem hangosabbán vádol, mint a vádbiztos. Muzeális rendben láthatók itt az „Sz. R.”-ek plakátjai és proklamációi a tanácskormány ellen; az „Sz. R.”-ekkel szövetkezett fehér generálisok napiparancsai.

Elkinzött vörös katonák fotografiai mellett más fényképek azokat a véres jeleneteket mutatják, amikor kényeret rekviráló népbiztosokat megölték. Egy irzóatos fénykép-kollekció megörökítette azt a jelenetet, mikor Bakuban, a város akkori parancsnoka, egy angol kapitány, huszonhat kommunistát titokban letöltöztetett.

A meggyilkolt Wolodarszkij és Uriczkij fényképe mellett egy másik fénykép Dora Kaplan-nak Lenin ellen elkövetett merényletét mutatja. Képek, könyvek, újságok, plakátok, revolverek, bombák — egy kibáló és hangulatot terrorizáló gyűjtemény, módszeres elrendezésben, amely észrevétlenül agitál.

Megkezdik a tárgyalást. Háromezer ember várja a bíróságot. A háromezer között a vádlottak rokonai külön helyet kaptak. A közönség legnagyobb része a munkásszótályból került ki. De sok kormányhivatalnok is van a teremben. Vanak itt perze pártatlanok és elfogulatlanok is, sőt olyanok is, akik a vádlottakkal tartanak. A hangulat feszült és emelkedett, mint valami díszelőadás előtt.

Mindenki az emelvényt figyeli, amely lassan-lassan megnépesedik. Legelőnek

Theodor Liebknecht jelent meg. A közönség majd elnyeli a tekintetével, mert tudja, hogy aközül a három védő közül való, akik a berlini harmadik internacionáléval történt megegyezés alapján védhetik a vádlottakat.

Az érdeklődés fokozódik. A vád részére kijelölt asztal mellett egy ősz-

haju, energikus arcú asszony mutatkozik: Klara Zetkin, a német szocialisták híres asszonyvezére. A vádat ő képviseli. Szimbólikus ereje volt a két német szocialista összfetalálkozásának. Mintha otthoni harcukat folytatni jöttek volna az orosz fővárosba, az egyik védni, a másik vádolni.

Mikor aztán Emil Wanderwalde belga miniszter és Kurt Rosenfeld bécsi szocialistavezér is megjelennek a védők asztala előtt, tetőre hágott az izgalom.

Még mindig a védők jönnek: a belga Voters, két francia: Sadoul és Moute, továbbá Felix Kohn Lengyelországból, Gramchi Olaszországból, végül az orosz védők: Muraviov, Kariakin, Sdanov, Tager, Patuszinskij, Oszep, Lipkerov és Komodov.

Wanderwelden és Liebknechten kívül a legjobban Sadoul érdekli a közönséget. Sadoul a francia hadsereg kapitánya volt a világháborúban és Oroszországban való tartózkodása alatt a kommunistákhoz pártolt át. Roppant szimpátiával fogadták még az ősz Felix Kohnt is, akinek nagy tetteiben bívalkedő forradalmi multját egész Oroszország ismeri.

A hivatalos védőkön kívül vannak még önkéntes védők is, neves kommunisták: Bucharin, Orszianikov, Petrov, Rataer, Bataniov, Sztukov, Znaminszkij, Bizenko, Tomszkij, Suvia-Villenszkij és Csenelov, aki pártatlan marxista.

Tomszkij a februári forradalomig egyszerű munkás volt. Őreg forradalmár, akit Gotsz-csal, a fővádlottal, Szibériába száműzött a cári uralom. Most az egyesített orosz iparos-szervezet élnöke.

Bizenko az „Sz. R.”-ek terror-csapatához tartozott. A februári forradalom idején a baloldali szocialista-forradalmárokhöz csatlakozott. Kommunista. Zsadanov ezelőtt bolsevik volt. Nagy híre akkor kapott, mikor

a cári törvényszék előtt védte Kallajev-et, Szergej nagyherceg gyilkosát

Híres emberek ülnek a közvéd.

lók között is. A leghíresebb Lunacsarszkij népbiztos, továbbá Krilenko, a főörvéarszak élnöke, aztán Pokdovszkij egyetemi tanár, aki Lunacsarszkij helyettese. Itt van a cseh Muna és a magyar Borányi is.

A vádlottak. Állig felfegyverzett őrség bevezeti a vádlottakat. Mintha földrengés volna, oly erővel mozdulnak meg az emberek a tömött padokorokban. Három csoportba osztották a vádlottakat. Az első és legnagyobb csoportba huszonhárom vádlott tartozik, valamennyien az „Sz. R.” végrehajtóbizetságának tagjai. Ezek kitarótán régi taktikájukhoz ragaszkodtak. Egészlehetetlenül gyűlölik a tanácskormányt és semmiféle kompromisszumra nem hajlandók. Neveik: Gotsz, Donszkov, Gerstein, Lichats, Ivanov, Rakov, Fiedorovits, Vedenjapji, Hendenman, Morozov, Arseniov és Timpoviev. Ismert forradalmár mindegyik.

A második csoport tizenkét tagja volt „bojevik”-iek, az „Sz. R.” harciosztágszínak tagjai. Legtöbben szakitottak az „Sz. R.”-ekkel és a kommunista pártthoz csatlakoztak. Ezek között a legismertebb Szemioscev és Konopliova. Ezek írták meg azt a brossurát, amelyben az „Sz. R.”-eket ellenforradalmi tevékenységgel vádolták meg és amelynek alapján a pert megindították.

A harmadik csoport három emberből áll. Partonkivüliek és a politikától már régen elszakadtak.

Azzal vádolják ezt a harminchét forradalmárt, hogy

merényletet szerveztek Lenin, Trockij, Zinovjev, Uriczkij és Volodarszkij ellen. Továbbá azzal, hogy vörös katonákat gyilkoltak, vasutakat és hidakat robbantottak és ehhez hasonló más bűntényekkel, amelyek a tanácskormány ellen irányultak.

Az első csoportot védi Wanderwalde, Liebknecht, Rosenfeld, Voters, Muna és vagy hat orosz ügyvéd. A második csoport védelmére orosz és külföldi kommunisták vállalkoztak. A harmadik csoport orosz ügyvédekre bízta a védelmét.

Peter Ulla

Bratianu haladékot kér a királytól a vállalt kötelezettségek teljesítésére

Tavasszal nemzetgyűlési választások lesznek?

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A belpolitikai válságot a nyári tervek, kombinációk és kísérletek nem tudták megoldani. A kormány nem tudta uralmát új szövetségességekkel alátámasztani, az ellenzék nem tudta sem fuzió, sem koalíció révén összefogni erejét. A liberális párt tekintélyes része igyekszik a miniszterelnököt új taktika számára megnyerni, hogy az uralmat, ha nem is hosszú időre, de legalább is egyelőre meghosszabbítsák. Kétségtelen, hogy

a király nem hajlandó összel alkotmányozó nemzetgyűlést egybe hívni az ellenzék nélkül.

Pártbívei tehát azt tanácsolják Bratianunak: halassa el az alkotmányreform megvalósítását. Ezzel kapcsolatban a kormány a Jorga-párti „Epoca” szerint a következő változtatásokat eszközöli eddigi tervein.

A miniszterelnök arra kéri az uralkodót, adjon haladékot a vállalt kötelezettségek teljesítésére. Ez azt jelenti, hogy őszel a parlament nem mint nemzetgyűlés ül egybe, hanem rendszer ülészekon tárgyalja a közigazgatás reformját, a pénzügyi javaslatokat, a tisztviselőkérdést és más fontos tervezeteket.

Tavasszal Bratianu felhatalmazást kér a parlament feloszlására és a nemzetgyűlési választások kiírására.

Az egybeülő nemzetgyűlés fog aztán

dönteni a liberálisok alkotmánytervezete felett.

A parlament feloszlásával azt remélik, elhárul az utból a kormány és a nemzeti párt megegyezésének legfőbb akadálya és az új választásokra meg lehet kötni a szövetséget az erdélyiekkel.

— Ebben az esetben — írja a „Lupta” — a kormány teljesen átengedi Erdélyt a nemzeti pártnak.

Ha már az uralmat nem tudjuk megtartani, megosztjuk velük — mondják a liberálisok.

A választások után a két párt együtt alakít kormányt, amely mindenesetre erősebb lesz minden eddiginél.

Az „Epoca” még megjegyzi, hogy mindez a liberálisok óhaja. Feltehető azonban, hogy inkább Jorgák szeretnék ezt az alakulást, mert a liberálisoknak az utolsó időben tett szolgálataikat az ellenzéki blokk szérobantásával és régi jóviszonyukat Maniuékkal csak ezen az úton gyümölcsöztethetik.

Uj! Megnyilt Uj!
Glujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szűcsműhelye
ahol minden e szakmába vágó munkát legujabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl.
1387

Megnyilt a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám.
Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Ritűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

A bö
Ki volt az el
Rotsch

Ma amikor mindenki be van várakozva, hogy emelkedik, mi bankai vállalkozói és mi lehet majd hisznet szerzeni t vántákkal, ha lenyul és be Me, amikor n azinek gondje irányba, mi d jon az értéke törséde, a köz gőepontja hog nem milyen a fejlesztettek ü maguk haszná naggyá est a

A bűrpője mánya, jöllebb en a népesz részt a bűrpő A régi Görő törsédefele. K esal foglalkozt jesitettek gör államot egyg ocolatát ezek minden állan volt Ezek s és örszetéte ste a többi vältó tehát k as ántatálns „pontot”. Az tőrsület nyere a kölcsönök rínt a kamat meguk a gűtösszeleennea pénzértélema tesszvtót m hogy épen e foglalkozást vendő elemá lenség volt, reabízott őa hűjőott mes

Az ökon piacra állító Igy volt es és Judeába tuduk, hog ban a tera nyolították k zülles és az ben volt igy dóság vezet és a szidő viltották m g tők örini fényét.

A szó n a XVI. sz száz évvel e dőrsüket. A város, ahol vitálta üzlet mecon állv árnikat és 1010t ott d Három pán kőbe veava apja. Nem verpeuban, Renenban téamények gyorsan és tsk át ezt Londonban ségek kere város büza

Igazi ü ket ut lebe angol alát nem angol ták est az mert hisé gőseivel, herceget, dőlyezze emberek koldusbot kevesen n akadtak o tek. Igy k ter is, aki bank rész és erer fo

A börze bölcsője

Kivolt az első tőzsde-szelhámós? Rotschild hírszolgálat

Ma amikor mindenki börzések és mindenkibe valóssággal beidéződött a várakozás, hogy mi lesz a leível, ha emelkedik, miut fogják a kereskedők a bankkai vállalt kötelezettségeiket teljesíteni és mi lesz, ha süllyed, hogy lehet majd kis jövedelemből fát és szeretni szerzeni térsre, mi lesz az áratokai valóságok, ha azok értéke birtelen megváltozik és bevásárló ereje seregteljesedik. Ma, amikor nincs ember az országban, ainek gondolja ne terelődnék ilyenféle irányba, mi denkit érdekelni fog, vajjon az értékek nagy mértékben, a tőzsde, a közgazdasági életnek ez a géppontja hogyan fejlődött, a fejlődés nem milyen stációkon ment át és kik fejlesztették üzleti zseléidőssal — a maguk hasznát tekintve előszörban — naggyá azt az intézményt.

A börzejelék nem az új kor találmánya, jóllehet az előbbi évszázadokban a cépesesség széles rétege nem vett részt a börze veszedelmes játékaiban. A régi Görögországban már volt valami tőzsdéféle. Kereskedők, akik pénzváltással foglalkoztak, valósgaga missiót teljesítettek görög földön, ahol az apró államok egymás közötti gazdasági kapcsolatait ezek közvetítették. Tudjuk, hogy minden államnak különböző pénzneme volt. Ezek a pénzek az érmetek súlyát és összetételét szeriat határoították össze a többi állam pénzével. A pénzváltó tehát körülbelül úgy mint most, az ántalánál, mindig keresett néhány „pontot”. Azonban nem ez volt a valódi üzleti nyeresége: az igazi jövedelmét a köcsöör szerették. Fogalmuk szent a kamatozós nesorairak voltak és megük a görögök ezt az üzletet tisztességtelennek tartották és magát a pénzváltót megvetéssel sújtották. Igy, hogy épen ennek következtében ezt a foglalkozást jórészt közmegvetésnek örvendő elemek üzték. Mindennapos jölesség volt, hogy egy-egy pénzváltó a reabizott összeggel buszuzás nélküli elhajóított messze tájakra.

Az ókorban a pénzkereskedők a piacra állították fel apró asztalikat. Igy volt ez Rómában, Görögországban és Júdeában. Az újtestamentumból tudjuk, hogy a pénzváltók Jerusszálemban a templom előcsarnokában bonyolították le üzleteiket. Ez nyilván a szűlés és az erkölcsi romlottság idejében volt így, nem márdkorok. A zsidóság vezetői más körülmények között és a zsidó törvények a legszigorúbban tiltották meg a kamatozást, megtudták öríteni a szent helyek erkölcsi fényét.

A szó mai értelemben vett börzék a XVI. században, körülbelül négy száz évvel ezelőtt kezdtek meg működni. A belga Brügge volt az első város, ahol egy kereskedő házába invitáltak üzleti barátait, hogy itt kellemsen hűs boltíve alatt szereljék ki áruikat és intézzék üzleteiket. A ház körül ott diszelgeti az üzleti jelvénye. Három pénzszegző (latinul: bursa) köbe veve. Ez volt a mai tőzsdék ősapja. Nem felt bele sok idő és Antwerpenben, Lyonban, Toulouseban és Rouenban hasonló nagyobb méretű intézmények keletkeztek. Az angolok gyorsan és radikális buzdításokkal vették át ezt az intézményt és 1571 ben Londonban Erzsébet királynő ünnepekkor kerélemben nyitotta meg a nyilvános börzét.

Igazi üzletek voltak azok, amelyeket itt lebonyolítottak. A börzei játékot angol alafivaló vezette ugyen ba, de nem angol földön. John Law-nak hívták ezt az embert, aki otthonában nem mert hiszérletesni nagyvadású szedőgőseivel, hanem rábírt a orleansi herceget, hogy Franciaországban engedélyezze a börzejátékot. A jómódu emberek ezreit jutatta ez a szelhámós koldusbotra. A Law-féle vállalkozásokat kevesen uszták meg ép hőrrrel, de azért akadnak olyanok, akik akkor is keresettek. Igy Robert Walpole angol miniszter is, aki a Law által alapított egyik bank részvényeit százhusz fonton vette és ezer fontjával adta el.

Samson Gideon is azok közé tartozott, akik a börzén meggyaradogtak. Amikor 1745 ben a jakobinusok lázadása alkalmával a kurzusok hibetellen gyorsasággal estek, mindenki elvesztette a fejét, csak Gideon tenusított hidegvért. Az egyetlen volt, aki a piastra dobott papirokat összevásárolta, a következő estendőben pedig a legzsedegabb férfiak egyike volt. Mások zavarán és ijedségén ez az ember 250 ezer font sterlinget keresett, ami az akkori viszonyok mellett messza összeget jelentett. A Rotschild-bé meg a plója fölé szerette be azokat a kölcsönöket, amelyeket a róla előszobázó hercegeknek kölcsönözött. Rotschild Nábán már szerencsés spekulációk újjan szerente óriási vagyont feljegyzések vannak arról, hogy Nathan

Rotschild nem postagiamatokkal bonyolította le levelezését, hanem a hadakozó csapatok mögött ágensekkel dolgozott, akik napról napra küldték neki jelentéseiket. Ő maga is megjelent a westerlói hadszíntéren, órákhozott informáltatta magát vezérkari tiszték által a harc várható kimeneteléről és módjában volt a porosz-angol hadak mozdulataiból üzletet csinálni. A sajtó fellendülésével erősen folszaporodott azok száma, akik résztvettek a börzejátékban. Azóta a tőzsdei üzem minden országban meggyarodott és hogy mennyire népszerűbbé vált, ezre lett a gazdasági életnek, arra nézve a legjobb bizonyíték a tény, hogy Oroszország is, amely teljesen államosította a közgazdaságot, kénytelen volt visszaállítani a börzét.

Politika a huspanamában

Russu városi főszámvevőt letartóztatták. Iles Sándor bevallotta, hogy négy ökröt és három tehenet ajándékozott Russunak. Kik a huszonötmillió panama többi részvevői?

Megírta tegnap az Uj Kelet, hogy Muresian Emil vallomása új utakra terelte a nyomozást. Valószínűnek látszik, hogy Muresian a bűnbak szerepet tölti be a sötét háttérű ügyben és épen azok ügyekettek a felelőséget rá hártani, akik a tulajdonképen szeretői a panamának. Balassan vezetés ügyem imponáló lendülettel folytatja a nyomozást és leszöveghetjük, hogy nem engedni magát mellékespontoktól befolyásolni. Hisztük, hogy néhány napon belül a legszörb rézistái is felszínre kerülnek annak a panamának, amely a kolozsvári fogyasztókat és a városot néhez milliókkal városította meg.

A tegnapi nap szenzációja Russu Simon városi főszámvevő letartóztatása volt. Balassan már tegnap előtt őrizetbe helyezte a lakásán betegesen fekvő Russut, akit tegnap Iles Sándor vallomása után letartóztattak és bekísértek az ügyességi fogházba. Iles Sándor vallomásában kijelentette, hogy

négy ökröt és három tehenet ajándékozott fel Russu Simonnak az esetben, ha a kontingenst nem szállítatja el, hanem nála hagyja a beszolgáltatás napjára, Russu elfogadta Iles Sándor ajánlatát. A törvények ellenére Ilesnél hagyta a kontingenst, holott azonnal el kellett volna szállítani, ammi is inkább, mert az állatokat az strétánél technikai okok miatt nem tudták a város pecsétjével ellátni. A kontingens tehát Ilesnél maradt, aki azt sietve kizsállította Palesztinába. Russu már nem vehette át az Iles által felszállított „tiszteltáit”, mert kipattant a panama.

A nyomozás közben kiderült, hogy Tacit miniszteri megbízott kolozsvári kiküldetése a Jacoban-Réthi-Winkler-Kirhósa-konzorciumnak közönséghető. Ugyanis Jacobanék szerződéses viszonyban álltak a várossal, mely szerintük látták el Kolozsvár huszszükségletét a kontingensek igénybevétele előtt. Mikor a kolozsvári sajtó sorozatos támadásokat intézett a városi tanács ellen, mert olyan szerződést kötött Jakobanékkel, amely mindenkinek kedvez, csak a városnak és a fogyasztóknak nem, Hosszu helyettes polgármester a közfelháborodás hatása alatt nem reaktált, íőbbet a Jacoban-féle konzorcium szolgálatára és elrendelte a Kolozsvárnak járó kontingens hatóságai szétosztását. Jacobanék, akik elvégre is nem felelősök azért, hogy a városi tanács egy nagyron rosez szerződést kötött velük, ily módon estek a horribilis bevételtektől. A nyegközség ellenben öömmel fogadta dr. Hosszu intézkedését, mert a kontingensek becsületes hatóságai szétosztása biztosította volna a lakosság zavartalan zsir- és husellátását és az árak a mai áraknak negyedére csökkentek volna. A

most folyó vizsgálat fogja megállapítani, hogy e becsületes elhatározásból miképen született meg a huszonötmillió panama? Mikor Jacobanék látták, hogy a fogyasztókönység az állatuk szállított drága hus helyett a mégdrágább panama husat eszi, elérkezettnek látták az időt ahhoz, hogy bosszút álljanak a város funkcionáriusain, akik nekik árítottak, de a lakosságon sem segítettek.

Jacoban Tódor, a konzorcium egyik tagja, volt országgyűlési képviselő ériatkerésbe lépett Sassu kereskedelemügyi miniszterrel.

Jacoban részletesen beszámolt Sassinak a kolozsvári huspanamáról és kérte, hogy ismét reá és tarsaira bizassék Kolozsvár husellátása. Sassu miniszter iniciatívájára azonnal megindult a nyomozás, ahol a miniszter riumot az erősebb Tacit tanácsos képviseli. Bizonyos körök véleménye szerint a miniszter azért segíti elő olyan feltűnő jóakarattal a vizsgálat gyors lefolyását, hogy a panamában való részvétellet vádolt kolozsvári városi tanácsot liberálisokkal csapdálják fel.

Tegnap délelőtt Russu Simon letartóztatása után szabadlábra helyezték Iles Vazul kolozsvári mézáróat, Iles Sándor bátyját, aki annak idején Bukarestben átvette a permisszket a kontingens átvételét igazoló hiteles jegyzőkönyv felmutatása alapján. Iles Vazul nem állott jogviszonyban a várossal, tehát nem tartozik felelősséggel testvére és az átvételre megjelent hivatalos bizottság üzemelésért. Munkatársunk kérdést intézett dr. Giurgiuhoz, aki Muresian Emil védője is, az ügyben. Dr. Giurgiu a következőkben válaszolt:

— Ügyvédi titoktartásom kötelez bizonyos dolgok elhallgatására, mert ezeknek nyilvánossággrahozatala kedvezőtlenül befolyásolhatná a nyomozást. Azt kijelenthetem, hogy a védők és az ügyesség között leveles jogi harc áll fenn. A nyomozás már olyan stádiumba jutott, amelyből megállapítható, hogy a panama-ügy háttérében politikai motívumok is felmerülnek.

Dr. Giurgiu kijelentéséhez nem fűzünk kommentárt, csak azt állapítjuk meg, hogy az Iles Sándorék panamája csupán egymillió leit képvisel. Mithogy a szóban forgó panama huszonötmillió leire rug, tanmarad a nagy kérdés:

mi lesz a többi huszónagymillióval? Kizártnak tartjuk, hogy a feladata magaslatán álló királyi ügyvezetés nagy panama e huszonötírésének

kiderítésével megelégednék. Mégkevésbé szeretnénk azt hinni, hogy Ilesék letartóztatása csak azért történt, hogy a Jacoban-féle konzorcium ismét átvehesse a város husellátását. Várjuk a hátralevő huszónagymillió panama részleteinek kiderítését is.

A máramarosszigeli ortodox hitközség Teitelbaum rabbi ellen

Stern Fischl elnök szenzációs beszéde

Az Uj Kelet tudósítójától

A máramarosszigeti nagy ratifikációs ünnepségről írott tudósításunk hiányos lenne, ha meg nem emlékeznénk az ortodox hitközség elnökének, Stern Fischlnek a féllýsmenetet követő vacsorán tartott rövid beszédéről.

Az ortodox hitközség elnöke ezeket mondta:

— Nem vagyok szónok, de úgy érzem, hogy most beszélnem kell hozzátok, akik százával gyűltetek össze ezen a nagy napon. Még kell mondanom nektek, hogy ezentul Máramarosszigeten meg kell szűnie a különbségnek cionista és nemezionista között. Egyetlen köteletségünk van mindnyájunknak: együtt és vállvetve dolgozni Palesztináért, a mi országunkért. Aki nem ezt hirdeti, az nem jó zsidó, az nem szereti a fajtáját, csak a saját érdeket nézi és annak a klikknek a gondolatkeréből nem tud szabadulni, amely soha nem látott tul a saját négy falán. Hiszba, az idő szekerét nem lehet visszatolni és ha felszabadultunk, nem követhetjük el azt a bűnt, hogy visszaigyekezzünk megint a gettóba. Szeretnénk megint egyesülni. A gyűlöletet ki kell selejteznünk magunkból és a gyűlölködőket fel kell világosítanunk arról, hogy új idők szele jár ma az egész világban. hogy a zsidóságnak olyan új örvényekre kell lépnie, amely a hamisítatlan zsidóság felé vezet. A munka zsidósága és a megértés zsidósága fog a jövőben dominálni. Ez lesz a jelszó és ennek jegyében indulunk egy új korszak elé.

A beszéd óriási lelkesedést váltott ki és hangosan vitázták a beszéd valódi értelmét. Voltaképen üzenet volt ez a Casjim Cwi Teitelbaum rabbihoz, üzenet, hogy vagy hagyjon fel átrálódásaival és zsidóellenes klikk-propagandájával, vagy pedig engedjen a zsidó népi kívánásoknak. Ha nem tud beletörődni az új idők szellemébe, vonja le ennek kenzekvenciáját és mondjon le a rabbinusi állásáról.

— Majd meglátjuk — mondták többbe — vajjon ha kiválik a hitközségből, lesz-e tábora, aki végig kitart vele.

A vacsora során dr. Kleis Miksa zsargon nyelven beszélt az egységről, amelynek most már a ratifikálás befejezése után jönnie kell.

— Nem vesztetünk el — mondta — a kiesnyes zsörtölődések és egyenetlenségek hierárjába. Ha méltók akarunk lenni ehhez a nagy időhöz, áldozatokkal kell hoznunk. Anyagi áldozatot előszörban, de erkölcsi áldozatokat is. A haragosok béküljenek ki egymással. Csak a részletkérdésekben lehetnek eltérő vélemények, de ezknál sem éleződhetnek ki annyira, hogy zsidó testvér, zsidó testvér ellen vonuljon fel.

A szónok azután rátért a kolozsvári besz din itéletének botrányára. Kifejtette, hogy hasonló szegyeneljes dolgok többé elő nem fognak fordulni, mert a konkolyhíntők és bajosinálók ideje lejárt.

Vacsora közben magánbeszélgetés során Stern Fischl kijelentte Glasner Mósa főrabbinak, hogy a kolozsvári itélet ügyét eddig nem akarta a hitközség elé vinni, de most feltétlenül meg fogja kérdezni előljáróságát, mint vélekedik az ilyen önkényes eljárásról, amely egy tradíció

irasebb Luna-vábbá Krilenko, a, aztán Pok-nár, aki Luna-itt van a cseh anynyi is.

g felfegyverzett adióttakat. Mintha erővel mozdulnak öött padorokba. otották a vádlo-eggyobb csoportba tartozik, vala- végrehajtóbizett- k kitaróan régi odiait. Egesszel- tanácskormányt omisszumra nem : Gots, Donszkoj, nov, Rakov, Fia- hendelman, Moro- oviev. Ismert for-

tisenkét: tagja .Sz. R. harci- gtóbban szakítot- s a kommunista Ezek között a ov és Konopliova. brossurát, amely- t ellenforradalmi k meg és amely- egindították. t három emberből a politikától már t a harminchéti

k Lenin, Trockij, Volodaskij el- ni, hogy vörös k, vasutakat és és ehhez hasonló amelyek a ta- n irányultak.

rdi Wanderweide, d, Voters, Muna és gyvéd. A második orosz és külföldi oztak. A harmadik védekre bista a

Peter Uks

Királytól ítézésre

sznek?

ok alkotmányter- elosztatásával azt utból a kormány megegyezésének s az új választá- ktni a szövetséget

esetben — írja a many teljesen át- emzeti pártnak. mat nem tudjuk osztjuk velük — liberálisok. n a két párt együtt amely mindenesetre en eddigienél. ók megjelvzi, hogy ók óhaja. Feltehető zább Jorgák sze- kulást, mert a libe- utolsó időben tett z ellenzéki blokk és régi jóviszo- kel csak ezen az

nyit Uj! olyai-utcában IN MIHÁLY műhelye e szakmába vágó bb divat szerint ju- pontosan eszközöl.

3. szám. 1847 p. Telefon 401, 290.

hoz hű hitközséget megbélyegez. De javasolni fogja egy olyan gyűlés összehívását, amelyben az összes ortodox hitközségek szabadon fogják nyilvánítani azt az akaratukat, vajjon hajlandók-e a besztercei irodát tovább is elismerni, vagy pedig a mai időknek megfelelő olyan szervezetet létrehozni, amely a zsidó intézményeket régi tisztaságukban biztosítja és nem engedi rabbikkékké prédájává.

HIREK

— **Vaitoianu belügyminiszter erdélyi útja.** Vaitoianu tábornok, belügyminiszter ma Kolozsváron át Máramaroszigetre utazott. A miniszter innen inspekción utját folytatni fogja Erdélyben és a Bánátságban, ahonnan visszatér Bukarestbe.

— **A lengyel köztársaság einöke Párisban.** Párisból jelentik: Pilsudsky lengyel köztársasági elnök a lengyel légügyi megalakításának évfordulójára rendezett ünnepségek alkalmából ideérkezett. A lengyel államfőt lelkes fogadtatásban részesítették.

— **A népszövetség napirendre tűzte Magyarország felvételi kérelmét.** Budapestről jelentik: A népszövetség titkársága értesítette a magyar miniszterelnököt, hogy Magyarországnak a népszövetségbe való felvételi kérelmét a szeptember 4-én kezdődő ülésnek napirendjére tűzték ki.

— **Petrozsény három delegátust küld a konferenciára.** A delegátus-választások kerületi beosztásáról közölt cikkünkben kimadt a petrozsényi választókerület, amely a befizetett sékelek alapján három delegátussal képviselteti magát a harmadik cionista konferencián.

— **Védekezik Popovici tábornok.** Bukarestből jelentik: Popovici tábornok, Besarábia katonai főparancsnoka az „Universul”-nak nyilatkozott az ottani helyzetről. A tábornok szerint, őt működésében az állam biztonságának megvédése vezeti, ez a legfőbb törvény adja számára az irányt és ettől nem fog eltérni. Sohasem szót egy szót sem a király által adott amnesztia ellen, de viszont a kommunistákkal szemben az idegenekről szóló törvényt is alkalmazni kell, miután az idegen állampolgárokat el kell küldeni hazájukba. Azon öt kommunista között, akikről szó van, három orosz volt és ezeket át kell küldeni a Dnyeszteren. Az oroszok azonban ellenszegültek, mire a katonák bonytelenek voltak az ostromállapotról szóló rendeletek alapján eljárni.

— **Javul az olasz helyzet.** Rómából jelentik: Az olaszországi helyzet erősen javult. Mindamellett az ostromállapot érvényben maradt Génában, Milanóban, Anconában, Parmában, Livornóban és Bresciában.

— **A Fehér Bárány ügye.** A kolozsvári Fehér Bárány ház lakóinak szomorú ügye a befejezés előtt még szomorubb stáció elé került. A szálloda számára engedélyezett ház három lakója kilakoltatás előtt áll, anélkül, hogy számukra megfelelő lakás állana rendelkezésre, ahogy azt a törvény és rendelet alapján a lakók joggal igényelhetnek. Lepán és Grigoru professzor néhány héttel ezelőtti írásbeli kötelezettséget vállal a lakosokkal szemben, hogy a részvényszerűség addig nem telepíti ki őket, amíg megfelelő lakás rendelkezésre nem áll. Mégis a napokban végzetést késbesítettek a három lakónak, hogy legrovidebb időn belül ürítsék ki lakásaikat. Ez a végzés egy törvényes ítélet alapján jött létre, amely a Fehér Bárány házat új háznak minősítette, ahonnan a tulajdonosnak joga van a lakókat kitelepíteni. A szerencsétlen lakók most azt kérik, hogy a lakbérleti bizottság a kilakoltatás végrehajtását felfüggesztve napra helyezze hatályon kívül Ezt a mai tárgyaláson, amelyen a feleket dr. Horváth János ügyvéd képviseli, a lakók el is érték, de hogy a határidő elmúltával milyen soros vár rejtek, senki sem tudja.

— **Kik rontották le a magyar koronát** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség tegnap minisztertanácsi utasításra nyomozást kezdett azoknak a budapesti spekulánsoknak a felkutatására, akik egy zürichi tőzsdecsoporttal együttműködésben a korona árfolyamát mesterségesen leszorították. Erre az ügyre eredetileg a zürichi magyar követség hívta fel a magyar kormány figyelmét, amennyiben többiben is jelentette, hogy egy zürichi pénzoszport magyar, osztrák, német és lengyel valutákkal spekulál. Zürichi jelentés szerint, amikor egy közép-európai ország pénzének relatíve magas árfolyama volt, az illető országok tőzsdéin nagymennyiségű értékpapírt vásároltak össze. Így történt ez többször Budapesten is. Azután rendszerint nagy tömegben pisora dobták az ország fizetőeszközét s amikor sikerült a pénzek s köztük a magyar korona árfolyamát leszorítani, az olcsó áron összevásárolt értékpapírokat óriási nyereséggel nyugati valutákban eladták. Budapesten megállapították, hogy az elmúlt héten két svájci kereskedő járt a svájci csoport megbízásából Budapesten. Ezek a kereskedők budapesti tartózkodásuk alatt magyar spekulánsokkal megtárgyalták a további üzérkedéseket. A rendőrség a spekuláció magyar résztvevőit a legnagyobb titokban nyomozza.

— **A görögök folytatják a csapat-szállítást.** Athénből jelentik: A lapok közlése szerint egy angol, olasz, francia és görög katonai delegátusból álló bizottság megállapította a görög és a szövetséges csapatok közötti semleges zónát. A Csatsalza melletti incidensből csak annyit igaz, hogy hat görög katonai tizedesből álló csapat a határt és összetalálkozott egy török járőrrel, amely három köztük felszolgált. Konstantinápolyi jelentés szerint a görögök folytatják a csapat-szállítást Tráciában és a Márványtenger partján fekvő Rodostba.

— **A Landau per.** Budapestről jelentik: A Landau gyilkosságperben Palló János alorvosi kihallgatása után Landau Lidia tett lényegtelen vallomást. Ezután Gonda László tiszthelyettes mondott el néhány apróságot a fogházban történtekről. Birtács Ferenc izzáki gardálkodó vallja ezután, hogy 1920 tavaszán feljött Budapestre, Landau Adóffal öskarván értekezni, mert vele üzleti összeköttetésben volt. A Simplon kávéházban találkoztak, informálta Landaut az izzáki esetről, amikor ugyanis két rokonát, akiket Landau Isára hűdött, megverték, Landau erre magából kikeleve huncut gasembernek nevezte az egész nemzeti hadsereget, gyalázta a kormányzót és kijelentette, ha az egész vagyonába is kerül, de az esetet megbosszulja.

Ruppert védő megkérdi a tanut, igaz-e, hogy Dobó Izákon a kommunizmus alatt a bolsevisták tiszteletére házat vörösrre festette.

Tanu: Nem vörösrre, csak rózsaszínre. (Derültség.)

Következő tanu Kirschler János géplakatos, aki 1920 szeptemberében mint tizedes szolgált a kelenföldi lakonyában. Elmond néhány jelentéktelen részletet Landauék bántalmazásáról és az öregebb Landau öngyilkosságának körülményeiről.

— **Szünet után Dansky Mihály főhadnagy polgári ruhában egy főhadnagy kíséretében lépett a bíróság elé.** Előadta, hogy tegnap délután három órakor a tisztai étkezdében kétszáz bajtárs jelenlétében sokas gyanuja miatt letartóztatták. Kéri annak megállapítását, hogy az idézést tévedésből a Lónyay-utcai lakása helyett Logody-utcaba küldték. Egyáltalán nem volt szándéka megszökni. Elnök kijelenti, hogy ezeket költi a katonai ügyességgel és ott Dansky ezáltal szabadlábra helyesését szorgalmazhatja. Dansky részletes kihallgatására nem került sor, a tárgyalást pénteken folytatják.

— **Vasúti katasztrófa Franciaországban.** Párisból jelentik: Saint-Louis mellett súlyos vasúti katasztrófa történt. Egy gyorsvonat összeküzdött a tehervonattal. A szerencsétlenségnek ötven halott és száz sebesült áldozata van.

— **Nemzetközi mintavásár Varsóban.** Varsóból jelentik: A második nemzetközi mintavásár Varsóban szeptember 5-én kezdődik és 15-ig tart. A mintavásáron Románia ipari és kereskedelmi képviselői is jelentékeny számban vesznek részt.

— **Az Uj Kelet könyvosztálya címére küldendő leveleknél és pénzküldeményeknél feltűnően feltűntendő: Könyvosztály.** Erre a gyors és fennakadásmentes adminisztráció érdekében feltétlenül szükség van.

— **A Geulath Achusa igazgatósága értesíti tagjait,** hogy Palesztinában, a Jezreel völgyében, vasúti vonal mentén 500 dunam (cca 820 kat. hold) földet vett át a Zsidó Nemzeti Alaptól. A birtok 60 és holt felszerelésre részre egyenként (16 hold) 60.000 lei szükséges. Azon tagok, akik ezen birtokból óhajtnak a jegyzett földterületet kapni, felhívjuk a felszereléshez szükséges tőkét átutalni. Mindent az általa felszerelt birtokrészeknek örökre tulajdonosa maradjon. Egyidejűleg felhívjuk azon tagjainkat, akik már az évi transzporttal óhajtnak kimenni, hogy azt mielőbb bejelentik, mert csak akkor vagyunk képesek a szükséges előkészületeket megtenni. A Geulath Achusa igazgatósága.

— **Zavargás egy amerikai államban.** Washingtonból jelentik: Indiana államban a sztrájkoló szénbányászok összeküzdtek a kormányerővel. Az összeküzdésnek sok halott és sebesült áldozata van.

— **A nagyenyedi Bethlen-kollégium igazgatósága a következő sorok közlésére kéri fel:** A nagyenyedi Bethlen-kollégium októberben ünnepi megünneplésének 300 éves fordulóját. Ebből az alkalomból a kollégium igazgatósága össze szeretné állítani a jelenleg élő egykori diákok névjegyzékét, hogy egy albumba foglalva, az emléke legyen a nagy évfordulónak. Ezért asszal a kérésrel fordul az intézet régi diákjaihoz, hogy közöljék vele minél előbb a következő adatokat: 1. Név. 2. Melyik osztályokot tanulta a Bethlen-kollégiumban és melyik években? 3. Milyen pályára lépett? Jelenleg mi a foglalkozása (állása)? 4. Hol lakik? 5. Esetleg egyéb közölni való. Ez adatok sürgős beküldését kéri a Bethlen-kollégium igazgatósága.

— **Megjött a felszerelési anyag az Erdély-Bukarest telefonvonalak részére.** Bukarestből táviratozták Svájból a posta számára rendelt anyagok első része már megérkezett a fővárosba. A rendelt anyaggal tökéletesítik az eddigi telefonhálózatokat és új vonalakat építenek Buzău, rest—Temesvár, Bukarest—Kolozsvár Bukarest—Nagyvárad, Bukarest—Kisenev, Bukarest—Belgrád között. Ezenkívül automatikus telefonközpontot állítanak fel, amely lehetővé teszi a beszélgetések titkosságát.

— **900 ezer vagon az idei gabonatermés.** Bukarestből táviratozták: A földművelésügyi minisztérium statisztikai osztályának megállapításai szerint Románia ezidai termése 900 000 vagon gabona.

— **Az iparminisztérium intézi a bányatermek értékesítésére vonatkozó kérényeket.** Bukaresli jelentés szerint a minisztertanács felhatalmazta az ipar- és kereskedelemügyi minisztert, hogy a jövőben saját hatáskörében hagyja jóvá a bányatermek értékesítésére vonatkozó kérényeket. Az iparminisztérium minden esetben kikéri az e célra felállított különbizottság véleményét.

— **A szerelem élettana.** Hosszu hallgatás után Bródy Sándor ismét megjelent íráásával a közönség előtt. Legújabb könyve „A szerelem élettana”, egy filozófikus és elmélyedni tudó író megfigyelései és feljegyzései. Ára 55 lei. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától.

A Palesztina-mandátum ratifikálása

a zsidó történelem korszakos eseménye

Ezt ünnepeljük meg Ab hó 19-én (augusztus 13-án) délelőtt 10 órakor,

vasárnap a Magyar Színházban

Minden érdeklődőt meghív az

Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség

— **A Habima új titkára.** Beszterceéről jelentik: A „Habima” Zsidó Nemzeti Színpad vezetője Herskovits Jenőt szerződtette titkárnak. Herskovits már a közeli napokban hozzátart a társulat újjászervezéséhez. Több új tag szerződését és teljes zenekar beállítását tervezik.

— **A kolozsvári csehszlovák konzulátus a közelbező sorok közlésére kéri fel:** Azok, akik írásban fordulnak a prágai, brnói, hradec királovi, pilzeni, csehek-budejovicei, libereci, opavai és bratislavai munkáselhelyező hivatalokhoz, mellékelniük kell 450 koronát csehszlovák pénzben vagy az árfolyamnak megfelelő más pénzben.

— **Sikkasztott a rokkantszövetség pénztárosa** Bukarestből jelentik: A rokkantszövetség jasi fiókjának pénztárosát 25 000 lei sikkasztása miatt letartóztatták.

— **Tűzvész Kisenevben.** Bukarestből jelentik: Kisenevben tegnap a Bender utca nagy tűz ütött ki, amely kilenc házat elhamvasított. Negyszáz ember fedél nélkül maradt. A kár több mint 10 millió lei.

— **Hazajöhetnek az oroszországi román alattvalók.** Bukarestből jelentik: Moszkvából ideérkezett távira: szerint a szovjetkormány megkönnyítette az Oroszországban tartózkodó románok hazatérését azon feltétellel, hogy a román külügyminisztérium engedélyezi az illetők hazatérését.

— **A frankfurti bányász-kongresszus nem csatlakozik Moszkvához.** Berlinből jelentik: A frankfurti nemzetközi bányász-kongresszus elvetette az orosz bányászok kérését, hogy a kongresszuson részvevessenek, azon okból, mert az oroszok a harmadik internacionáléhoz tartoznak.

Eredeti gyári árban
kötött kabátok, swetterek, harisngya és keztyü

Blatt

kötött-szövött áruháza
Cluj, Fötér 13.

1394

ZILAH I 4380

TIGRIS

SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ

kis étterem söntése italmérsékel, összes mellékkellyel bébe kiadó. Valamint eladó egy 2 m² nagyságú víztartály (rezervoár) és egy nagyobb garbitól gázfejlesztő apparátus. Értekezhetni lehet:

SZINETÁR TESTVÉREK
CÉGNEL ZILAHON.

tuá
jela
let
neh
éve
lan
vág
lévek
volt bepa
Kelet né
Meg úgy
azt az e
a Nyug
összefog
A ke
ma háro
az ásiat
des sa
Ezek: L
Európáb
felordul
ban né
Mert Le
todox
Ellekez
naciona
Lenin, I
ellenzár
nyagyan
badiani
Ez az a
zeli. Ve
és néz
A ker
Miel
lényegé
nünk a
hogy O
zéstört
bizodal
melyre
mégis
terger
teljesen
gert J
esupán
lákon E
alom:
Anglia
álta. F
a sht,
a Tigr
különb
Orosz
dig Eg
lak. A
Szoci
jutott,
Sz
A
az iste
ennél
vállalt
dott a
pedig
vállalt
rendbe
rendbe
hároz
közös
hajtan
Mert
Aztán
épen
estek
De m
lan es
köt
Eszti
jobba
lelték
mikor
6 Cha
Chán
látod,
Ch
része
Heim
egy
házas
nan e
állást

Lenin, Kemál és Ghandi

Cikksorozat a keleti kérdékről

I.

A görög-török háború ismét aktuálissá tette a Kelet világpolitikai jelentőségű problémáját. Itt a Kelet népeinek mozgalmáról közlünk néhány cikket, amelyek szerzője évekig élt a Keleten és belepillantathatott az ársiai népek életébe, vágyaiba és nemzeti aspirációiba.

Évekig élt a Keleten. Mődomban volt bepillantani a hét lakattal lezárt Kelet néhány érdekes politikai titkai. Megfigyeléseimet, amelyek megvilágítják azt az elkeseredett harcot, amit a Kelet a Nyugat ellen folytat, igyekszem itt beszélni róla.

A keleti kérdés komplexuma mögött ma három ember áll, akikre esküdnek az ársiai népek. Bennök látják évezredek szabadságvágyának megtestesülését. Ezek: Lenin, Musztafa Kemál és Ghandi. Európában ez a három név destruktív, felfordulást és zűrzavart jelent. Ársiában negyvenmillió ember reményét. Mert Lenin Ársiában épen nem az ortodox marxizmus megisméjlesztője. Előkezelőleg: az ő neve a legsovénabb nacionalizmussal van összefüggésben. Lenin, Kemál és Ghandi csak látszólag egyenletes irányt képviselők, lényegében ugyanarra a célra törekvensznek: felszabadítani az elnyomott embermiliókat. És ez a felszabadulás előszörban nemzeti. Vegyük sorra a három irányzatot és nézzük meg belső tartalmukat.

A kemalista mozgalom előzményei

Mielőtt a kemalisták mozgalmának lényegét ismertetnők, vissza kell mennünk a háború előtti időkre. Ismeretes, hogy Oroszország a tenger megszerzéséért vonult háborúba. A hatalmas birodalom északon szásznyolcvan kilométernyire van az Atlanti Óceántól és mélyén a tenger. Az Északi-jégtenger a kereskedelem szempontjából teljesen használhatatlan. A Sarga tenger Japán öri, így a tengerhez csupán a Bosporuszon és a Dardanellákön keresztül juthat. Volt egy orosz állam: a Bas-el-Arabi, a perzsa öböl. Anglia azonban itt Oroszország útját állta. Forradalmosította Perzsiát, elűzte a szait, Oroszország tehát nem juthatott a Tigris deltájához. Se Konstantinápoly küllőben is csak addig jelenthetett Oroszország számára komoly ódit, ameddig Egyiptom függetlenségét garantálták. Abban a pillanatban, amikor a Szaxzi-csatorna idegen hatalom birtokába jutott, a Földközi-tenger Oroszország

számára csak beltenger lehetett, amelyből se Gibráltáron, se Szueszen kijutni nem tudhatott volna.

Az orosz forradalom új orientációja

Az orosz forradalom új helyzetet teremtett. A szovjet arra törekedett, hogy fegyveresen jusson el a Perzsa öbölbe. De amikor fegyveresen bevonult Aazserbatsanba, a lakosság fellázadt ellene. Ezt a helyzetet felhasználta Anglia Oroszország ellen. Az orosz kiserletnek tehát meg kellett hiúsulnia. Ekkor fordult az orosz politika Kemál felé.

A háború után Törökországot antant csapatok szállták meg. A külföldi védelem alatt a reakciós franciabarát török párt megbuktatta a progresszív ifjú törököket, Enver pasát és Talat bey hit földre menekültek, Musztafa Kemál pedig, aki a Dardanellák ostrománál hadosztályparancsnok volt, előgedetlen katonái élén Kisázsia hegyei közö vonult és onnan szította az előgedetlenséget. A kemalisták megszervezéséhez a legerősebb lökést a görög-török konfliktus adta. A görögök jól felfegyverkezve bevonultak Kisázsiaába, ahol hallatlan mérsárlást rendeztek a török lakosság közt. Musztafa Kemálnak ez a konfliktus jó alkalm volt arra, hogy politikai terveit végrehajtsa. Szent háborút hirdetett és bár alig volt fegyvere és alig volt megszervezett hadserege, sikerült megállítani a görögök előrenyomulását. Ez akkor történt, amikor az orosz terv Perzsiában megbukott. A szovjet fi gyelme Kemálékra esett, megindultak a tárgyalások, amelyek közelhozták egymáshoz ezt a látszólag két ellentétes világot.

Kemál előtérbe jut

Kemál pasa akkor még nem gondolt arra, hogy külön kormányt létesítsen. Akkor még csak egyetlen célja volt, hogy megállítsa a görög előrenyomulást és ha lehet, visszaszorítsa a görögöket. A konstantinápolyi politikai helyzet azonban egyre inkább elmérgesedett. A különböző vilajettek ifjú török passát kísérlették, de ez nem volt elég, a reakciós kormány mindent elkövetet, hogy az ifjú-török mozgalmat kiirtsa. A kemalistáknak segítségükre jött maga a sejk-ül-islam, aki ellen a kormány is tehetetlen volt, mert a sejk ül-islam Törökország legnépszerűbb embere.

Kemál kezdő sikerei, amelyeket a

görögök felett aratott, egyszerre döntötték le a konstantinápolyi kormány hatalmát. Törökországban többé nem a kormány volt az ur, hanem Kemál, akiben a háboruban megkiszott nép egyedül bízott. De a politikai helyzet is egyszerre megváltozott Törökországban, mert Sziria francia protektorátus alá került, Mezopotámiában egészen Moszulig az angolok kormányoztak, nyugaton pedig a görögök nyomultak előre Öszki Csehír felé. A tényleges török kormánnyal többé nem törődött senki. Kemál volt a helyzet ura, őt tekintették a török nép az ország tényleges vezérének. Első főhadiszállása Erzerumban volt és csak később vonult be Angorába, ahol a kormánycsapatok is melléje csatlakoztak. Erre az időre esik Dantikü hadseregének az összeomlása. Az oroszok bevonultak Kaukázusba és közvetlen összeköttetést kerestek Kemállal. Mert mi volt az oroszok célja? Szueszt és vele együtt Egyiptomot lehetőleg orosz érdekszférába vonni. Kemál mozgalmá egyrészt belevágott az orosz tarba, másrészt, mivel fenyegette az angol érdekeket, diplomáciai manőverekre is alkalmas volt.

Az orosz tervek

Az oroszok nem is gondoltak arra, hogy a bolsevizmust átvigyeék a fanatikus vallásos kisázsiai népek köze. Az európaiak elleni gyűlöletet szították és ez sikerült is nekik. A megegyezés Kemál és az orosz kormány között megtörtént. Amikor Kemál maga mellett érezte a hatalmas szövetséget, már nyíltan a konstantinápolyi kormány megbuktatására törekedett. Propozíciális választójog alapján Angorában nemzetgyűlést hívott össze, kormányt alakított és formálisan hadat üzent a görög kormánynak. Az antant, legalább is eleinte, nem akart beleszavkozni Kemál és a görögök konfliktusába. A franciák különben is, mivel kisázsiai terveiket támogatta a Kemál törekvése, szimpatizáltak a kommunista mozgalommal. Ezután megindult a harc, nagyobb és hevesebb iramban a görögök és törökök között. Eleinte a görögöknek kedvezett a hadiszerencse, de közelentül Angora előtt Kemál megsemmisítette a görög hadsereget, a török haderők előnyomultak és már-már Konstantinápolyhoz közeledtek, amikor a franciák mégis közbevetették magukat.

A kisiny kemalista mozgalomból világpolitikai jelentőségű események alakultak ki. Egy-zerre szembezállott egymással keleten Anglia

és Franciaország. A török határok mögött pedig ott figyeltek az oroszok. Feysul bég, Sziria arab királya tulerős francia politikába kezdett megbuktatni. Egyiptomban kikény-szerítették az ország függetlenségét. És Génuában Konstantinápolyi követelék. Az események mögött mindenütt ott volt az orosz kéz. Az orosz tervek világosak. Oroszország ki akar jutni az Indiai-óceánra és ugyanakkor fel akarja szabadítani az elnyomott ársiai fajtaikat. De egyben arra is kényseríti Angliát, hogy minden figyeimét és erejét a gyarmatokra koncentrálja. Így alakul ki és így bontogatója magát a Kelet súlyos és világjelentőségű problémája.

Hoffmann Ödön

SPORT

Labdarugás

Hol játszik a KMTE csapata az ősi bajnokságban? A kolozvári szövetség laodarugó-szakszabályát hotok óta az a hamleti töprengés foglalkoztatja, hogy az ősi bajnokságot hány csapat részvételével bonyolítsa le. Az elauit évre érvényes bajnoki rendszabályok azt írják elő, hogy a másodosztályú bajnokság nyertese automatic helyet fog oserélni az elsőosztályú utolsó helyezettjével. Mútan azonban a marosvásárhelyi sportegyesületek az önálló Comitetul Regional felállításával elszakadtak Kolozsvártól, a KKASE, mint a másodosztályú bajnokság győztese, bejutott ugyan az első osztályba, a bajnokság utolsó helyezettét azonban Kolozsvárt nem kárhozhatták a másodosztályban való játszás díctelen sorára. Az új bajnoki szezonat a többi kerületknél már régen előkészítették, sőt Aradon már a sorolást is megtartották, Kolozsvárt azonban még csak ott tart a szövetség, hogy a csapatok számának megállapítását halogalja hétről-hétre. Az ugynevezett nagy egyesületek anyagi szempontból erőlyesen tiltakoznak az ellen, hogy az elsőosztályú csapatok száránt nyolcra emeljék fel, viszont a KMTE vezetősége arra való hivatkozással, hogy az egyetlen kolozvári sportegyesület, amely a tömegtesztelés módjáért üri, jogosnak tartja ezt a kívánságát, hogy futball-csapata ugyancsak az első osztályba soroztassék be. A szinpatikus munkás sportegyesület kívánsága nemcsak sport-szerű, de jogos is. Hat egyesületrészt-

Szent tüzeket látott Livniczer

Irtá Ujvári Péter

A község döntött és attól csak az istenhez lehet apolládni. A felek ennél fogva nem apolláltak. Heimlich vállalta a büntetést és kihurookkolót a mérsárszárzból. Beer Bernát pedig elégtételt kapott, ezt meg ő vállalta békességesen. Mindenki rendbe jött, csak a község nem jött rendbe. Mert istenes dolog arról harározni, hogy Beer Bernát lányát a község fogja kiházásítani, de végrehajtani a határozatot igen bajos. Mert pénz kell ehhez és az nincs. Aztán legény is kell hozzá, az meg épsenséggel nincs. Nagy gondságba estek ebből Sörödön a nagyfejűek. De meg az asszonykép is unosantalan ezt a kérdést szálazta. Mind lönt legszanvedélyesebben Eskelész Esztiike. Mintha ő érezte volna leg jobban, hogyan égetheti Chánele lelkét a szgyen. Szombaton délelött, mikor a férfiak templomba mentek, Chánelehez sietett.

Ugyan nevesz már — biztatta Chánele. — Heimlich felültegett, de látod, minden jóra fordult. Chánele csak hallgatott. A község részéte jobban fajt neki, mint Heimlich durvasága. Mit remélhet egy szegény lány, akit a község házasiit ki? Előráncigálnak valahonnan egy szegény házalót, vagy egy állástalan mesterlegényt és az mond-

ják neki: nesze, ezt lányt neked adjuk. Őt magát nem fogják megkérdezni: akarja e ezt az embert. Neki muszáj akarni, mert szegény lány. Éjszaka, mizer nyitott szemmel álmodozott, sorra vette a legényeket, aztán az özvegyembereket, aztán az elváltakat is és a foga összevacsogott. Uristen, hát ezeké legyen a fiatalága? A csavargó Schreiernek, vagy a részeges Kempnernek száta őt az isten? Esztiike nem ezekre gondolt, hanem Livniczerre. Hiába nevelték ki otthon, ő jónak találta ezt a kombinációt. Livniczer csöndes, tudós ember, abból csak jó férj lehet. Igaz, hogy nem tanulta ki a mérsárszmesteriséget, de ez nem lehet akadály. A jesiva-bócher mindenbe beletanul. — Mit szólnál Livniczerhez? — kérdezte Chánele. Chánele megrázkódott és elpirult. — Beleegyezne? — ostromolta Esztiike. Chánele szeme könnybe lábadt. Most már tudta Esztiike, hogy Chánele nem hurokcodna, ha Livniczer felkínálna magát. A dolog egyik fele tehát rendben van. Most el kell rendezni a másik felét is. Csakhogy ez már nehezebb sor, Hátna Livniczer még nem akar megneősülni? Vagy ha akarna, de másra gondol, nem ilyen szegény lányra? — Beszélni fogok vele — sugta Chánele fülebe és haza sietett. Livniczer majd Leszédült, mikor Esztiike egy pohár szilvóriummal ki-

nálta meg ebéd előtt. Ez nincs benne a bócher komerciójában. Aztán még széket is tolt feléje. — Üljön le — biztatta barátságosan. Livniczer leült, de épen csak a szék szélére. A bóchernek így kell ülai. Esztiike az ablakhoz ment és kinézett. Néha-néha visszafordította a fejét és nézte, hogy a bócher mit csinál. A bócher csak ült. Ejnye, de nehez ezzel beszélgetést kezdeni. De muszáj, mert megigértte. Hát egyszer csak megindul, báran és keményen, mint egy igazi Eskelész lány. Ő bizony nem kertel. Elébe áll és megkérdezi: akarja e a Bernát-leányt? Az asztal előtt, szorosan Livniczer mellett, megtorpant. Minden vére a szivábe szaladt, a nagy bátorsága elfulladt és levegő után kapkodott. Hát most mit mondjon? Livniczer is megijedt, ettől aztán még jobban meggyárvult. De visszavonulni már nem lehet. Kell beszélnie a bócherrel, mert vállalta, hogy fog beszélni vele és mert már Livniczer is észre vette, hogy akar vele beszélni. Elpirult és lesütötte a szemét és kezét a szivére szoritotta és megszólította: — Bócher, kérem, wifiten perek zugt men hájnt? Livniczer megrázkódott. Félfordulással Esztiike felé fordult, de nem nézett rá. A feje még mélyebbre hanyaltott és úgy válaszolt: — Itt: gét borch nátsi. — A hangja rozskattott, a belső meg-

indulástól persze. Mert sokféle oka volt megakadni ezen a kérdésen. A szombati lelkigyakorlatok rendjét tudni kell. Tudhatja Esztiike is. Miért téveszti mégis össze a nyári rendet a téliivel? Csak nagy zavarban tévedhet valaki ilyen nagyot? Hát Esztiike miért van most zavarban. Lányok csak akkor jönnek zavarba, ha szerelmesek. Hát szerelmes? Reszketett és fázott, mikor arra gondolt, hogy Esztiike talán szerelmes. Aztán előtötte a forráság. A lelke ujjongott, de csak egy szempillantásig. Az ujjongás elnémult benne, mert szgyeltele magát és mert valami szörnyű büntudatot érzett. A jesivákban bűnnek nézik a földi gerjedelmeket. — Nst perek? kérdezte Esztiike bizonytalanul. Visszasompolygott az ablakhoz és nem beszélt többet. Rá se nézett többet Livniczerre. De az asztalnál, mikor ebédelték, többször vetette rá a tekintetét. Akaratlanul tette, de megtette. Livniczer észrevette a szokatlan figyelmet és rosszul érezte magát. A villa meg a kés minduntalan kiesett a kezéből, a hablevest villával ette és a ricsotet kanállal. És mikor vizet akart inni, feldöntötte a vizeskancsót. Mikor ebéd után hazakocogott, egyre csak Esztiike gondolt. Milyen szép volt, mikor megszólította őt. Ő ugyan nem látta, de szép volt. És milyen édesen csengett a beszéde. Igaz, hogy fureszt kérdezett. De ha jobban meggondolja, hát nem volt furesza. A perek ép olyan lelkigya-

agustus 11.
trófa Francia-
jelentik: Saint-
vasuti katasz-
orvonnat össze-
ttal. A szeren-
halott és száz
ntavásár Varsó-
k: A második
Vareóban szep-
és 15-ig tart.
ania ipari és ke-
is jelentékeny
nyvosztálya ei-
nél és pénzü-
en feltüntendő:
vors és fennaka-
ó érdekében fel-
za igazgatósága
Palesztinában, a
nti vonal mentén
kat. hold) földet
Aisptól. A bír-
relésére részje-
000 lei szűsésé-
ezen birtokból
területet kapni,
éshez szükséges
i az általa fel-
rökből tulajdo-
g felhívják azon
a ősi tra: sport-
hogy azt mi-
akkor vagyunk
előkésületeket
Achusa igazga-
merikai állam-
entik: Indiana
szénbányászok
nyescapatokkal.
sok halott és
Bethlen-kölle-
következő so-
A nagyenyedi
berben ünneplő
éves fordulóját.
kollégium igaz-
né állítani a je-
ok névjegyzékét,
lével, az is em-
fordulónak. Ezért
az intézet régi
jikk vele minél
atokat: 1. Név-
annulta a Bethlen-
ik években? 2.
Jelenleg mi a
5. Hol lakik? 6.
i való. Ez ada-
kéri a Bethlen-
zerelési anyag
telefonvonalak:
laviratozók t
számára rendelt
ár megérkezett-
lt anyaggal tö-
telefonhalozato-
épitenek Buda,
rest—Kolozsvár
Bukarest—Ki-
belgrád között.
us telefonköz-
amely lehetővé
ülkösség.
n az ideit ga-
estből táviratoz-
nyki minisztérium
nyak megállapí-
a ezidei termésé
a.
térium intézi a
estítésére vonat-
nkareszi jelentés
tanács felhatal-
eresztelémügyi
vdben aajt há-
óvá a bányater-
vonatkozó ké-
stérium minden
córa felállított
ényét.
életlana. Hozsz
y Sándor ismét
közönség előtt.
erelem életlana,
nyélni tudó író
yzeai. Ára 55 lei.
Kelet könyv-

Péntek: 5 óra
Harm. házas kor: 9 óra
szék. Sám. uj t. Gózo

Szombat: 5 óra
(Harm. kor: 9 óra
Bron. és D. tánc. föllép.

Vasárnap 3 óra
szék. araki hely. (Rem. kaba. Mod. Mag. Lili

A másorra megvált

Négy egyszerű színház képváltozó Frigyes na óriási siker modern háceller iskol Rózi, Oláh László ját Rózi, Leó Miklós. Felhálás felad szerepét B. mig A. M. Leóv. L. kezében. L. donság na kiváló dar. Gyula, Leó u. magán. Lili és Fel. attrakcióva. A négy új vasárnap é. játéktrendje

1308
CLU
Piata

T
legolc

Klein
kézm

Clu

WI
és

Brassó
keféart
kizáró

Ru

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA nyomda és kiadóvállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

vételével az elsőosztályú bajnokság sokat veszítene értékéből, a másodosztályú egyesületek száma pedig oly nagy lenne, hogy a bajnoki mérkőzések lebonyolítása hosszú időt venne igénybe és azal fenyegetne, hogy a kedvezőtlen időjárás következtében a december havi mérkőzéseket nem tartatják meg. A labdarúgó szakosztály péntek este tartandó ülésén fog véglegesen határozni, hogy az új bajnoki szezonban hány egyesület vegyen részt az első osztályban és remélhető, hogy a szakosztály tagjai honorálai fogják a KMTE minden tekintetben jogos és indokolt kérelmét.

Triumf—Transsylvania 4:3 (3:2). Bukarestől jelentik: Augusztus első vasárnapján tartotta meg az újonnan alakult Transsylvania bukaresti sportegyesület labdarúgócsapata harmadik barátságos mérkőzését a Triumf ellen. A Transsylvania játékosainak és vezetőségének többsége Bukarestben élő erdélyi és külföldi sportemberekből áll. Vezetőségében helyet foglal többek között dr. Tampa Valér orvos, a kolozsári szövetség volt főtájkára, Kovács Mislós, a marosvásárhelyi MTK volt vezetőségi tagja, Bi.ich Oszkár, a budapesti MLSz volt szemellenőre és több más ismert sportférfi. A csapat a legerősebb az összes bukaresti együttesek közül és így a Triumftól szenvedett egy gólarányú veresége általános felkűntést keltett sportkörökben. A Transsylvania Haida révén két góllal 2:0 arányban vezetett már, amidőn a Triumfok — a tartalék kapus hibájából — sikerült kiegyenlítenie. Heves küzdelem fejeződött ki az újabb góllért, amelyet a mérkőzést bíróként vezető Mitty Niculescu (Venus) súlyos tévedéséből a Triumfok sikerült elérnie. A Transsylvania kapusa ugyanis három másodpercnél hosszabb ideig tartotta magánál a labdát (?) és bár azt a földre ütögette, a bíró az öt és feles vonalról szabadrúgást ítél, amelyből a Triumf közvetlen góllért el. Ezt a súlyos s szabályok imperatív rendelkezéseit megfigyelő bírói újítást Niculescu megismételte a második félidőben is és a Triumf már 4:2 arányban vezetett, amidőn Haida 4:3-ra szepítette az eredményt. A bukaresti napilapok (bőből az alkalomból élehangú tamadást intéztek az FSSR és a bukaresti bírák ellen, akik bár bírói minőségük nincs, minden elkövettség nélkül is csalhatatlan sportbíróknak tartják magukat és baklövésükkel téves, rossz szabálymagyarázatot honosítanak meg Bukarest fejlődésnek induló sportéletében. A labdarúgó szabályait nemzetközi érvényességgel a FIFA állapította meg és ezeknek önhényű megváltoztatását meg

bukaresti bírói íráások sem engedhetik meg maguknak. A bukaresti sajtó utal ez alkalomból arra is, hogy a szakképzet és régi sportmulttal rendelkező erdélyi és banái bírói karból hívjon meg az FSSR Bukarestbe egy bizottságot, amely a bírói tanfolyam megtartásával és szigorú bírói vizsgálattal teremtsen rendet a bukaresti bírócsungalban.

Külföldi sportszemle

A német futballbajnokság döntője. Hamburger SV—IFC Nürnberg 1:1 (0:0) Augusztus hatodikán óriási sportszenzációja volt Liposének. Mint egy ötvesezer néző jelenlétében dr. Bauwens bíraskodása mellett tartották meg a Hamburger SV és IFC Nürnberg csapatai döntő mérkőzését Németország fu labdarúgó bajnokságáért. A két csapat emberfeletti küzdelemben egyszer már eldöntetlenül végződött és az újabb találkozás sem döntötte el az elsőbbség kérdését. Az első félidőben Träg védhetetlen lövéssel megszerezte a vezetést, 20 perc múlva azonban Schneider, a hamburgiak bal-összekötője kiegyenlített. A 90 perces küzdelem eldöntetlenül végződött, mire a bíró 20 perccel meghosszabbította a játékidőt, amelynek tartama alatt a

bíró durva játék miatt kiállította Boes és Träg nürnbergi játékosokat. Popp és Kugler súlyos sérüléseket szenvedve kénytelenek voltak a pályát elhagyni és így a nürnbergi csapat csak hét emberrel folytathatta a viadalt. Végül a bíró a hamburgiakat nyilvánította győtesnek. A Duischer Fussball Bund azonban dezaválta a bíró döntését és újabb döntőmérkőzést rendelt el a két csapat között. Liposéból való visszautazása alkalmával Grünerwald, a nürnbergiek jobbszélsője a pályaudvaron olyan szerencsétlenül csuszott el, hogy lábtörést szenvedett és így a harmadik döntőmérkőzésen nem vehet részt.

Barkochba—CMR 0:0. Beszterceből jelentik: A besztercei Barkochba rvidó futballcsapat augusztus hatodikán tartotta meg szépszámu körönység jelenlétében első barátságos mérkőzését, amely erős küzdelem után gól nélkül végződött. Az első félidőben a Barkochba volt fölényben, azonban csatársora a gólhelyzeteket nem tudta kihasználni. A második félidőben a CMR volt a többet támadó fél. A Barkochba csapataiban Schmeterer kapus, Storch (Iria Brassó) Kertész és Kallus II tüntek ki. A mérkőzést Nagy Dazsó (BAC) vezette.

KÖZGAZDASÁG

A lei visszaesését várja a gabonaexport

Párisban már esett is a lei. Az exportörök és termelők rezisztenciával felelnek a spekulációnak. A kormány állandó árfolyamemelkedést vár

A lei váratlan emelkedésével kapcsolatban megírta már az Uj Kelet, hogy az emelkedést a külföldi spekuláció idézte elő, hogy az ideai román gabonaexport alkalmával oleső, azaz kevés leirt vehesse meg a gabonát. Kimutattuk azt is, hogy a termelők vesztetése a megjavult lei következtében csak elméleti, mert csak abban az esetben áll fenn, ha a termelők nem számoltak az emelkedéssel, alapjában véve az ideai gabonát el lehet adni ugyanakkora haszon mellett, mint az elmúlt évben. A termelők ezzel szemben nem

akarnak lemondani a haszontöbbletről sem, amelyet a hét centimes os lei biztosított volna számukra annál is inkább, mert kétségtelennek tartják, hogy a gabonaexport lebonyolítása után újabb árzuhanást fog szenvedni a lei a külföldi spekuláció következtében. A kormány is számol ezzel az eshetőséggel és a lei magas áron való stabilizálása céljából devizatörzde felállítását és egyéb intézkedések megtételét határozta el. Oroszau erai oval nagyexportör felhívással fordult a termelőkhez és gabonakereskedőkhez, hogy rezisztenciával hiúsítsák meg a külföldi kereskedők tervét és addig Romániából ne exportáljanak, míg vagy a lei nem esik vissza, vagy az árak nem alakulnak olyanformán, hogy az alacsony kurszus esetén fennálló hasznot is el nem könyvelhetik.

A felhívás az érdekeltek körében erős visszhangot keltett, de többen máris hangotadták, hogy a rezisztencia nehezen valósítható meg. A termelők ugyanis nem várhatnák sokáig, hiszen különböző kötelezettségeik vannak és sürgősen kell értékesíteniük gabonájukat. Ezért a kormánytól várnak intézkedéseket, amelyekkel az exportilletékeket csökkentik, vagy a gabonárákat módosítják megfelelően.

Ettől eltekintve, szakkörökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a lei tegnapi párisi jegy-ésének, amely tudvalegőleg több ponttal alacsonyabb volt, mint azelőző napi árfolyam. A lei Párisban 1845-ről tegnap 1075-re esett, amit a román kormány és termelők, valamint az exportörök tervezett ellenintézkedéseinek tulajdonítanak. A pénzügyminisztériumban a spekuláció ez újabb megnyilatkozását igyekvnek megnyugtató kijelentésekkel letompítani és a hivatalos „Viitorul” a következőket írja:

— A lei emelkedéséről beszélnek ma mindenütt és ennek meg is lesz a maga kihatása az ország gazdasági helyzetére. Ha kösben bizonyos hullámzás is áll elő, az egyes érdekeltek spekulációinak köszönhető, de azok, akik az ország gazdasági helyzetének valódi tükrét akarják látni, meg lehetnek arról győződve, hogy az ilyen kilengések átmenetiek és a lei lassan, de biztosan emelkedni fog.

Kétségtelen azonban, hogy a gabonaexport egyelőre megakadt, illetve nem indul meg. Az exportörök még várnak, ameddig csak lehetséges.

Belföld

(x) Nyilvános árverések nap-tára. Augusztusban a következő

nyilvános árveréseket tartják meg: Augusztus 14-én a CFR műszaki vezérigazgatóságánál 30.000 kg. antimon, 50.000 kg. ólom s.v. szállítására;

a bukaresti posta- és távirdeigazgatóságánál különböző regiszterek szállítására;

augusztus 16-án a CFR. műszaki vezérigazgatóságánál különböző csavarok szállítására;

augusztus 19-én a dési államépítészeti hivatalnál a 70-ik számú hid építési munkálataira;

augusztus 21-én a nagykirályi államépítészeti hivatalnál az Ermi-hályfalva--Máramarossziget utronalon levő 63 ik és 78 ik számú hidak építési munkálataira;

augusztus 24-én a besztercei államépítészeti hivatalnál egy nyolcnyílásos fahíd építési munkálataira; szeptember elején a posta- és távirde vezérigazgatóságánál különböző, forgalomból kivont bélyegok nyilvános elárverezést írták ki.

(x) Braila városi adót kap az exportált gabonáért. Braila város tanácsa azt kérte a kormánytól, engedélyezze minden a brailai kikötőn át kivitelre kerülő vagon gabona után 80 lei városi adó kivetését. A legutóbbi minisztertanács az engedélyt megadta. A gabonavámon kívül Braila város már exportra kerülő áru után is adót számít fel, még pedig a bruttó érték öt százalékát.

(x) A „Fogyasztók ligája” a drágaság ellen. Bukarestből írják: A tavalyi drágaság idején alakult „Fogyasztók ligája” újból megkezdte működését, hogy szervezett erejével segítsen a hatóságoknak a drágaság elleni küzdelemben.

Külföld

(x) Hogyan rendezi Csehszlovákia az utóállamok polgáraival fennálló koronatarozások és követelések ügyét. Prágából írják: Az osztrák-magyar koronakereskedés létrejött követelések és tartozásoknak bel- és külföldi hitelezők és adósok közt való kiegyenlítésére a csehszlovák kormány az 1922. évi június 30-iki 207. számú törvény értelmében jogosítva van Prágában megánintézetet létesíteni, mely az állami intézet jellegével fog birni. Ennek az intézetnek az lesz a feladata, hogy a csehszlovák állampolgárok és külföldiek (tehát többnyire utóállamok) közt fennálló kölcsönös igényeket, amelyek osztrák-magyar koronakereskedésben jöttek létre és ma is fennállnak, kiegyenlítsék és az idegen államokkal eurányban meggyezést létesítsen. A csehszlovák állampolgároknak az 1922 február 17-iki törvény alapján összeirt, külföldiekkel szemben fennálló igényeit és kötelezettségeit a kormány az 1922. évi június 30-án kapott felhatalmazása alapján az összeírás eredményének legjobban megfelelő módon fogja szabályozni. Ezt a fel-számoló eljárást egy, erre a célra Prágában létesítendő intézet fogja végrehajtani.

(x) A csehszlovák-román kereskedelmi viszony. Kassáról jelentik: A közönbösnülő román-csehszlovák gazdasági tárgyalásokkal kapcsolatban a „Narodny Listy” azt írja, hogy a cseh kormánykörök kevés érdeklődést tanúsítottak az új Románia iránt a kereskedelem-politika szempontjából. A lap főleg Erdély és Bánát gazdasági lehetőségeire hívja fel az illetékesek figyelmét és követeli, hogy minél szorosabb összehőtötést létesítsenek. Emlékeztet az elmúlt évi csehszlovák árumintavásár vonatudarcára, amely megfelelő kereskedelem-politika mellett nem következhetett volna be. Szégyene a csehszlovák kereskedelemnek, — írja a „Narodny Listy” — hogy a mintavásárvonaton tett rendeléseket a csehszlovák gyárosok és kereskedők még ma sem szállították.

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA nyomda és kiadóvállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

korlat, mint a borchi náfsi. Istennek mindegy, mit mikor mondanak, mert az ő jóssága télen se más, mint nyáron. Leiki épülésnek a perek mindenesetre megfellelőbb. Ő legalább így érzi.

Es mikor a szobájába ért, elővette az imádságos könyvet és elolvastott egy fejezetet a misna Abotból, mintha nyár volna, nem hideg tél. Igar, hogy ő nyarat érezt magában.

— Kiváncsi vagyok — vitatkozott magával — mért ne lehetne máma pereket mondani?

Szent dolog a liturgia és nagy szégyen a benne való járatlanság. Nagyszörödi zsidó embernek nem muszáj tudni, ki találta fel a Palmann-kocsi, mert ugysem neki találták fel: de hogy mikor mit imádkoznak, azt muszáj minden zsidónak tudni. Ha nem tudja, szégyenbe esik.

Eszti ke is tudta, mégis botlott. Ugyan mit gondolhat róla Livniczer? Bizonyosan tudatlannak tartja. Eszti ke elspádt, mikor ez az eszébe vágott. Valami miatt fáj neki. De mi miatt. Mit bánja ő, ha ki is neveti az a Livniczer? Gondoljon az, amit akar. Neki se inge, se gallérja ez a bócher, soha még csak észre se veszi, ha nem támad az a bolond ötlete, hogy összehoronálja Chánelával.

Jól esett neki tultenni magát a kellemetlenségen. De azért csak tovább emésztette magát. Nem nulla az a Livniczer és nem is igaz, hogy csak Chánelé miatt vette észre. Eszre-

vette azelőtt is. Láttá őt egyszer-kétszer talmudikus disputában az édesapjával és akkor bizony megnőtt ez a görnyedt diák, csengett a hangja, égett a szeme és értelemsz ragyogott a homlokán. Ilyenkor nem alakzódott. Keményen és határozottan beszélt. Ez a Livniczer nem nulla. Nem így vitatkoznak a nullák. Férfi ez a Livniczer, még pedig erős fajta.

Nézzé meg az ember, milyen szerencséje van a Chánelának. Nem minden szegény leány kap ilyen férjet és nem is minden gazdag lány.

Jaj de rosszul vetették meg az este a feje elját. Máskor puhán süpedt bele a feje a selymes, fehér párnába, ma meg ugy érezte, mintha kövön feküdne; hajnalig hanykolódott, mégsem aludt el. Aztán talán mégis elaludt, mert amikor ekkor gondolt, azt csak az álom csempészhetette be az agyába. Azt gondolta, hogy bolondot tesz, mikor amiatt fáradozik, hogy Chánelének szerezzé meg ezt a Livniczert. Livniczernek nem ilyen aszony kell. Livniczernek más aszony kellene: szép, gazdag és művelt aszony. Egy Eskeleszlány.

Még álmában is megrázkódott ettől a gondolatától. És mikor fölébredt, nyomta a bűntudat. És hogy könnyen a lelkiismeretén, még jobban gyötörte magát. Hát milyen uton-módon hozza ő össze a két fiatait. No-hát összehozza őket. Szombaton dülőre viszi a dolgot. A jövő szombaton nem lesz olyan együgyű, mint az elmúlt szombaton. (Vége köv.)

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: 5 órákor: Unus a hegyek királya. Harmadik és befejező rész: Boldog házasság. (Olcso helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Uj magánszámok, új tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szombat: 5 órákor: Unus a hegyek királya. (Harmadik rész. Olcso helyárrak.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Vasárnap 3 órákor: A gyémánthajó. (Fantasztikus kalandregény. Olcso helyárrakkal.) 5 órákor: Ugyanaz. (Olcso helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Négy újdonság egy este. Pénteken négy nagyszerű újdonságot mutat be a magyar színház kerti kabaréja. Szomaházi István kiváló vígjátéka A vincellér iskola és Karinthy Frigyes nagyszerű komédiája A bűvös szék óriási sikerre számíthat, nemkülönben A modern házasság és Sámson és Delila. A vincellér iskola főszerepeit Gózon Gyula, Fajk Rózi, Oláh Ferenc, Izsó Miklós és Mihályfi László játsszák, míg A bűvös szék-ben Fajk Rózi, Leövey Leó, Mihályfi László, Izsó Miklós, Felhő Ervin, Bálint Béla jutottak hálás feladathoz. A Sámson és Delila két szerepét Berky Lili és Gózon Gyula játsszák, míg A modern házasság kiváló kabinettfigurái Leövey, Laczkó, Felhő és Mihályfi László kezében vannak letéve. Mind a négy újdonság nagyszerű szereposztása biztosítja a kiváló darabok sikerét. Berky Lili, Gózon Gyula, Leövey Leó, Bálint Béla, Kállay Zoltán új magánszámokat énekelnek. Michulescu Lili és Felhő Ervin pedig nagyszerű tánc-attrakcióval szerepelnek az új műsorban. A négy újdonság négy napig péntek, szombat, vasárnap és hétfőn szerepel csak a kabaré játérendjén.

Valutapiac augusztus 10-én

TÖZSDÉK	Lei	osok kor.	márka	fran. frank	svájci frank	livr.	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. márká	dollár	holl. forint	török font	avód kor.
Bukarest valuta deviza		305	20	1020	22	540	29	8	500	162	77	217	118		78	
Bécs valuta deviza		1255	65	4230	9850	2375		33	231000	156		780	51850			
Prága valuta deviza			498	329	775	185	825	270	182			62	40	1582		
Berlin valuta deviza																
Zürich valuta deviza		1295	61			2375	1	36		157		7	624			
Paris valuta deviza	1075	3075	157		236	5610				5524			1271			
Budapest valuta deviza																

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.

Engros eladás!

Uniunea Comerciala Rt.

Központ: Bukarest

Alaptőke: 25,000,000 Lei

Fiókok: Galati, Jassy, Constanta, Craiova, Chisina, Cernăuți, Timisoara és Cluj, Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 32.

Ajánlja bőven felszerelt raktárát: Fűszer és coloniál áru, autó, kocsilack Rudvas, abroncsvas, lemezek, csavarárú, szárszámok, különböző mintájú kapák, lapátok, ásók csákányok, kaszák, kaszaféő kövek (Anker) és kaszaverő szárszám. Mindennemű bel- és külföldi olajok (hengerdinamó, motorvazelin, tovtakencs stb.) Bőr-árúkból: chawreaux, box, bagaria, tapak, patkók stb. Teher- és személyautók és mindennemű autófelszerelések.

Lloyd 793

1382

Engros. Olcso bevásárlási forrásrövid, bazár, galanterie cikkekben **Fainer Testvérek**, Cluj, Unió-u. 11. Bent az udvarban. 1303

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!

Órák Arany Ékszerek Ezüst Mindennemű Ujdonságok Ajándéktárgyak

legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld

Fenyő és Braunfeld

cég volt beltagjának modern ékszerüzlete

Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobó-féle helyiség). — Telefon 6—43.

Budapesti

VII., Rákóczy-ut 6. és 1276

Wieni

I., Rotenturmstrasse 27. számú házaink útján ugy a darabáru, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között

5—10—15 napi

határidőn belül — kötbér kikötése mellett — sikerül lebonyolítanunk. Ugyazintén határidő mellett vállaljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.

Deutsch Testvérek nemzetközi szállítási vállalat, Cluj, Piata Unirii 26.

Fiókok: Oradea-Mare Rimanezi-u. 12 Orsova, Dunapart.

Saját expositurák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Szolnok, Biharkezes, Békéscsaba, Kőtegyán, Biharpuszok.

Megnyilt! Megnyilt! **Parkeftanc**

Derüs hangulat minden este a **Dacia-Barban**

Cluj-Kolozsvár legdiztingáltabb szórakozóhelye. Változatos műsor. Kitéző baritók. 4175-1

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara 1374 **Zsineg** **Ponyva**

„Barzel“ Fierarie - vasüzlet CLUJ — KOLOZSVAR. Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Textiláru legolcsóbb beszerzési forrása **Klein Sámuel és Fivére** kézműáru nagykereskedőknél Cluj, Piata Mihailu Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

WINTER A. és Társa Rt. első szegedi mechanikai kefégyár lerakata és képvisellete Nagyromania részére: **Haas Józsefnél** Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféáru, ecsetek és meselők **kizárólagos nagybani eladása!** 4242-1

ÁTUTALÁSOKAT! a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a **Forgalmi Bank Rt.** Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak. **Telefon 1—69 és 7—25.**

Mindennemű bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ügyhelyben, mint vidéken vállal **Frisch Samu** Cluj, Cal. Motilor (v. Monostorl-u.) 143.

Tavaszi újdonságok! Női, gyermek harisnya, keztü és rövidáru nagy választékban érkezett **Fischbein & Spitz** rövid és kötött áru üzletébe Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás király-tér) 29. Bánffy-palota. 1382

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515 **LEBEDA S. A.** Első romániai villanyerőre berendezett ágy neműgyár. **Készítünk:** **Paplanokat:** vatta, gyapju és pilke töltelékkel, a legolcsóbb kivitelől a legfinomabb kivitelig. Továbbá **matracokat, párnákat** és mindennemű **ágy neműket.** **Vállalunk:** kórházi, közintézet, valamint szállodai felszerelések szállítását továbbá mindennemű átalakításokat. Villanyerőre berendezett tollfosztó gépjűkön bármily mennyiségű tollfosztást, tisztítást. **Veszünk:** minden mennyiségben lószórt, disznószórt, kecskeszórt, gyapjut és tollat. Mintát ár megjelöléssel (ab cluj állomás) kérünk küldeni **Eladunk:** mindennemű tisztított és szortírozott tolltélét nagyban és kicsinyben. **Eredeti gyári árak!!!** Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (v. Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596. Üzlet: Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

Rumänisch-Palästinische Handels- und Industrie Aktien-Gesellschaft Bucuresti — Galati — Jaffa Emigrations- und Transport-Abteilung Import-Export Waren- und Personentransporte nach Palästina und Syrien bei vortheilhaftesten Bedingungen. — Regelmässige Passagieren- und Warenbeförderung in alle 20 Tage nach Constantinopel, Haifa, Jaffa Alexandrien und Beyruth mittels den Dampfern „CONSTANTA“ und „BUCURESTI“ des S. M. R. — Spezialdienst: III. Personenklasse. Informationen und Fahrkarten bei der **S. A. Romanino-Palestina** Bucuresti, Strada Smardan 43, et. I. Galati, Strada Domneasca No. 12. 4295-1

RTON ERNŐ Adóvállalat R.T. szám 977.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel az edeti szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jelligés hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatásban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 banl bélyegköltésig fizetendő.

Lehetőleg külfön bejárato butorozott szobát keres dr. Sztruk Ottilia tanárnő, Szentlélek-utca 1/a 4373-1

Eladó négy utcára nyíló házastelek, 5 szoba, konyha, fürdőszoba, mellékhelyiségekből álló beköltözhető lakással, kétholdas kerttel. Értekezhetni Csöby Imre, Tordai ut 23/a délután 12-től félháromig és este 7-től félkilencig. 4372-1

Tizenöt éves, négy gimnáziumot végzett fiatalember nagyobb vidéki városban óhajtánám elhelyezni dívatáru, esetleg műszerész szakmában, ahol a szombatot megtarthatja. Cserébe elvállalnék és díjtalanul kitünően ellátnék egy Clujon tanulmányait végző fiút vagy leányt. Cím: Tarbut központi iroda, Str. N. Filipescu 1/a. 4376

Eladó olcsó munkáerővel berendezett cirokseprűgyár. Értekezhetni: Cluj, Strada Dacia (volt Radák-u.) 5. este 8-9 óra között. 4377

Orth. családnál két iskolás kislány teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban. 4378

Pályázat

Engedélyezett felekezeti iskolánk részére keresek egy okleveles tanítót vagy tanítónőt 12-15 gyermekhez. Kérem pályázatot, hogy fizetési igényeik megjelölésével pályázataikat folyó évi szeptember 1-ig küldjék hozzám. Az oktatást román, héber és magyar nyelven kell teljesíteni.

Sapurul de jos (Alsószapor) jud. Salaj. Weisz Ferenc, isk. elnök.

A Schasz Chewra Talmud Tanegylet Cluj.

Pályázat

A cluji Schasz Chewra egyelőre az ősi ünnepekre egy jó képességű, szigorúan orth. előéletű előimádkozóra (kántorra) pályázatot hirdet. Fizetés megegyezik a kántoréval. Utiköltésért kizárólag a meghívottak fizetnek. Cluj, 1922 augusztus hó.

Schwartz Mór, Dick Jakob, jegyző. 4379 elnök.

Értesítés!

Az érdekeltek b. tudomására hozom, hogy az Ausländer Testvérek cluji üvegkereskedő cégétől, melynek társtulajdonosa voltam, barátságos megegyezés és kielégítően folytatán a mai napon kiléptem. Cluj-Kolozsvár, 1922 augusztus 8.

Tisztelettel: Ausländer Rudolf

Az érdekeltek b. tudomására hozom, hogy öcsém, Ausländer Rudolf, az Ausländer Testvérek cégtől a mai napon kilépett és így ezen cég megszűnővén, az eddigi közös üzletet egyedül Ausländer Lajos név alatt, mint egyedüli tulajdonos, folytatam tovább. A volt Ausländer Testvérek cég minden künnlevősége nálam fizetendő. Tartozás nincs. Cluj-Kolozsvár, 1922 augusztus 8.

Tisztelettel: Ausländer Lajos, üveg és porcelán nagyraktár. Cluj, Piata M. Viteazul No. 39. 4381

Pályázat.

A satumarei statusquo izr. hitközség kántormetszőt keres, aki egyszersmind מורה is. Javadalmazása: lakás, fűtés, havi 1800 leu fizetés, שבתה és az itt szokásos mellékjövődélem. Jó és kelemes hangu zeneileg képzett kántormetszők küldjék be életkört, családi állapotot feltüntetve és konzervatív rab-biktól eredő קבלות másolatokkal is felszerelt ajánlataikat e hó 17-ig az előjárásához. Ugyancsak keresünk az idej főünnepekre egy jó és kelemeshangu שרתה előimádkozót. Reflektánsok vallásérkölsi viselkedésüket igazoló okmány melléklésével adják be ugyanide fizetési igényüket is magabafoglaló kérvényeiket. Utiköltés csak a meghívottaknak térítetnek meg. Satu-Mare, 1922. aug. 6

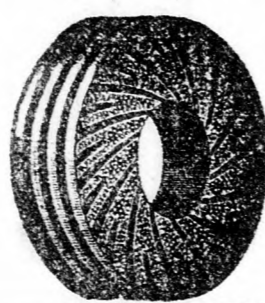
Princz Ármin, elnök. 4368-1

Rottmann Károly és Társai Rt.

Királyi udvari szállítók Timisoara

Rum- és likörgyár. Cognacfőzde

Gyümölcs-pálinka termelés
Bor-nagykereskedés
Szeszszabadraktár
Szeszenaturálótelep

„Kálnai“ Malomkögyár

Targu-Mures—Marosvásárhely

Gyárt legnagyobb teljesítményű, ugy buza, mint tengeri őrlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkövet. Minőségért garanzálók! 1367

Szaniszló János

műszaki kereskedő, villany, vízvezeték vállalkozó, rézműves. Kolozsvár, Hungady-tér 17-18.

Telefon 12-82.

Állandó nagy raktár műszaki, vízvezetési és felszerelési anyagokban, valamint hasonló cikkekben.

Telefon 12-82.

Satuk és rézarmaturák

Rézműves, villany- és vízvezetési munkálatok a legolcsóbb napi áron Elvállal berendezni komplett

szeszfinomitókat

Pálinkafőzőüstöket a legmodernebb kivitelben készít.

Furógépek

Esztérgák

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.) Telefon interurbán 2-13. Sürgőny cím: JUVAERE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:

mindennemű ékszerárut.

Vállal:

mindennemű brilliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogszati arany és forrasztó. Arany és ezüst hullalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

Kássa Albert

Gép- és elektrotechnikai 1288 műszaki vállalata

Cluj, C. Victoriei 99.

Görskör, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóanyagok

Állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközlök. Vagontételnél 5 százalékos kedvezmény.

SÁMSON-BŐRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86. lakás 3-87. szám.

GANZ

villamosági részvénytársaság közreműködésével

Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1320

Befőttes üvegek és poharak, Tábla G függő és fali lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők Ausländer Lajos 1353

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54. En-gros! En-detail!

Szállítunk

prompt ab raktárunk:

Reichhold, Flügger & Böcking-féle kocsi-zománc és padló-lakkokat

Beck, Koller & Co.-féle eseteket

Schmincke-féle művészfestékeket

Eredeti német gyártmányu Ultramarint, falzöldet, föld és vegyifestékeket, kátrányt, karbo-lineumot

Segesváry és Tsai

festéknagykereskedése Cluj-Kolozsvár

Szegő Árpád, Brassó

Hosszu-utca Rum-, cognac-, likörgyár Borpincészet Telefon 220. 4226-1

Garantált Ia. Kalodont

Pamutárak rövidárak galanterie cikkek viszont eladók legolcsóbb bevásárlási forrása a

„PROGRESS“

rövidáru nagykereskedése, Nagyvárad. Telefon 455. 1312

Refe, meszelő és eszetgyár!

Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. Stern S. Endre, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékot legmagasabb napi árban vásárol 1310

Szép, izléses nyomtatványt

csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legutányosabban szállítunk.

„Kadima“-nyomda és kiadóvállalat Rt. Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop 10. Telefon 879.

Szerkesztőség
Hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár, B
A. Pop. — Brassó
Uj Kelet te
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Könyvcsatály
Dr. K. Sr.
Kéziratok kiz
Szerkesztőségnek
Kéziratok
vissza és
betűnk me

V. évfolyan

Arad: sz

A harmadi konferencia eből össze. Ennek zott jelentőség rancia óta újra nemzeti gond értekezlet a került mérföld konferencia eseményekben esős idájében bala, egy erőtl eseményo lesz százados évfor mozgalom meesztendeje a aratja le a me érettebbjét, m ságba Herzl T annakidőjén denki. A közj nemzeti otho világ valamit népszövetségé ifikálta a És az oceáno Egyesült Allat vetségben nek külön is gond ról. Ez a har ferencia a r huszonötészer a zsidó nem zott siterén Aradon. Szep és tizenharmat kozni Erdély, Körösmente z rosmeni város tanácskozásuk esztendőhöz, küzdelmes mu jövőnek.

Az aradi bokrosodott p nie. A nemza tos ügyein ki ségek ügye, a kérdés tügye a olyan dolgok adatai minden lalkozó kongr ségünk aziránc rancia teljes szeretettel és esljainak szer megtárgyalni ügyeket. (Seo hogy ez a ko kával gyorsít délyi zsidóság Két nap a mára talán ne tendő az érés gyors megért sokat tanakó és ugy tanás kozás is mun ben az eszté fokozott jele ben sokszoros nak kell kezd de bizton his ferencia, amel menő munka az uj kezdé mert noha tr stéves ratif pihenhetünk. huszonöt év igazi nagy ju venedik év, megmarkolni, nevelni, nem építeni újabb jóbekkor pihetünk. A mi szá